

บทที่ 4

ปัญหาสิทธิมนุษยชนในพม่าและอินโดนีเซีย

บรรยากาศโลกหลังยุคสงครามเย็นนั้น เป็นบรรยากาศแห่งการเชื่อมโยงของระบบเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศ ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างกัน เศรษฐกิจของประเทศใดประเทศหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในส่วนอื่น ๆ ของโลก ก่อให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกัน (interdependence) มากขึ้น เปรียบเสมือนทุก ๆ ประเทศต่างก็รวมอยู่ในหมู่บ้านโลก (global village) ซึ่งการกระทำใด ๆ ก็ตามจะสามารถส่งผลกระทบต่อไปยังจุดต่าง ๆ ในโลก ลักษณะเหล่านี้เรียกว่าระเบียบโลกใหม่ (new world order)¹ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการล่มสลายของประเทศคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก และสหภาพโซเวียตในช่วงระหว่างค.ศ.1989 - 1991 อันถือเป็นการสิ้นสุดสงครามเย็น กล่าวคือมีการลดการเผชิญหน้ากันระหว่างโลกเสรีและคอมมิวนิสต์ในการแข่งขันทางด้านกำลังอาวุธมาเป็นการส่งเสริมการค้าเสรี การรักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการปกป้องสิทธิมนุษยชน กล่าวอีกนัยหนึ่งลักษณะของระเบียบโลกใหม่ได้เน้นความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจคือการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ความมั่นคงทางการเมืองคือการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิ่งแวดล้อม แทนที่จะเน้นความมั่นคงทางด้านทหารดังแต่ก่อน²

ระเบียบโลกใหม่หรือระบบระหว่างประเทศใหม่หลังสงครามเย็นให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะประเทศยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกาต่างก็ให้ความสำคัญต่อประเด็นนี้มากขึ้นในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นอกจากนี้ก็ยังมีบทบาทขององค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาลหรือเอ็นจีโอ (non-governmental organization - NGO) ที่ได้มีการพัฒนาการทำงานที่เข้มแข็งมากขึ้น พร้อมกับสนับสนุนการปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังทั่วโลก แนวความคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในยุคใหม่นี้มีตั้งแต่แนวความคิดที่ว่าทรัพยากรธรรมชาติเป็นเสมือนมรดกโลก การปกป้องสิ่งแวดล้อมถือเป็นหน้าที่ของมนุษย์ทุกคน แนวความคิดที่ว่าด้วยการปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งถือเป็นหน้าที่ของมนุษย์ทุกคน ทางด้านการปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้นสหประชาชาติยังได้มีมติว่าปัญหา เรื่องสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นปัญหาระหว่าง

¹ Joseph S. Nye, "What new World Order?" *Foreign Affairs* (Spring, 1992): 86 - 88.

² Fred Halliday, "The End of the Cold War," *New Left Review* (March/April 1990): 8 - 11. และดูรายละเอียดเรื่องนี้ได้ใน Halliday, Fred. *Rethinking International Relations*. Hampshire : MacMillan Press, 1994.

ประเทศที่องค์การระหว่างประเทศสามารถเข้าไปปกป้องได้ ตลอดจนสามารถที่จะดำเนินมาตรการในการตอบโต้คนหรือประเทศที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะองค์การระหว่างประเทศอย่างสหประชาชาติมีคณะกรรมการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนในประเทศต่าง ๆ โดยตรง และหากพบว่าประเทศนั้นมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ประเทศดังกล่าวก็อาจถูกต่อต้าน ประท้วง และลงโทษจากสหประชาชาติและนานาประเทศได้

ประเทศที่มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ค่อนข้างรุนแรงมักจะเป็นประเทศโลกที่สาม และประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคแอฟริกา อเมริกาใต้และเอเชีย อย่างไรก็ตาม ประเทศในแถบตะวันตกและยุโรปตะวันออกก็มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงเช่นกัน ดังกรณีกลุ่มทหารนาซีในเยอรมนีได้สังหารชาวยิวกว่าหกล้านคนในสงครามโลกครั้งที่สอง หรือกรณีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในสงครามกลางเมืองในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา เมื่อไม่นานมานี้ หรือแม้กระทั่งประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจสูงสุดประเทศหนึ่งในปัจจุบันก็เคยมีกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยเช่นกัน นั่นก็คือประเทศญี่ปุ่นโดยเกิดขึ้นเมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อทหารสมเด็จพระจักรพรรดิญี่ปุ่นได้กระทำการทารุณต่อประชาชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะชาวจีน ซึ่งยังคงจดจำเหตุการณ์เหล่านั้นได้ดี แม้ในปัจจุบันปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในญี่ปุ่นก็ยังคงมีอยู่ เช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้วอีกหลาย ๆ ประเทศในยุโรปและอเมริกา

ปัญหาสิทธิมนุษยชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ เอเชียเป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่กว้างขวางและจำนวนประชากรมากที่สุด มีประวัติศาสตร์ที่สืบทอดมายาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอารยธรรมอินเดียและจีน นอกจากนี้ จากพื้นที่อันกว้างใหญ่และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างกัน ส่งผลให้ภูมิภาคเอเชียมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก เฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เองก็มีทั้งประเทศที่นับถือศาสนาพุทธ ฮินดู อิสลาม และศาสนาคริสต์ แต่อย่างไรก็ดี ท่ามกลางความหลากหลายดังกล่าว ภูมิภาคเอเชียก็มีลักษณะร่วมกันหลายประการ ลักษณะร่วมประการหนึ่งคือการยอมรับการปกครองที่เป็นธรรมมากกว่าการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองนั้น ซึ่งลักษณะร่วมดังกล่าวนี้ เรียกได้ว่าเป็นลักษณะแบบเอเชีย หรือเรียกกันทั่วไปว่าวิถีเอเชียนั่นเอง

ความพยายามในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการเปิดประเทศให้แก่นักลงทุนจากประเทศตะวันตกอย่างเต็มที่ ได้สร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้นำของประเทศเหล่านั้น โดยเฉพาะสิงคโปร์และมาเลเซีย แต่ในขณะที่เดียวกันระบบ

เศรษฐกิจและสังคมก็ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยวัฒนธรรมทุนนิยมจากประเทศตะวันตกได้แพร่หลายเข้ามา ไม่ว่าจะเป็นสิทธิบริโภคนิยม ความฟุ่มเฟือย การชื้อดื้อประโยชน์ส่วนตัว และการละเลยคุณค่าที่ดีของสังคมเดิม เช่นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นต้น พร้อม ๆ กับที่เศรษฐกิจของประเทศมีความก้าวหน้าขึ้นช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนก็มีมากขึ้น ขณะที่คนรวยมีอยู่จำนวนน้อยแต่คนยากจนมีจำนวนมาก ในบางประเทศการรักษาสิทธิมนุษยชนเสื่อมถอยลง ประชาชนอยู่ใต้อำนาจการปกครองของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งอย่างต่อเนื่อง ดังเช่นในอินโดนีเซียนอกจากนี้การเอาเปรียบแรงงานเด็ก การกดขี่ข่มเหงสตรี และการเอาเปรียบแรงงานในรูปแบบต่าง ๆ ก็ยังคงมีอยู่ต่อไป

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก มีทั้งประเทศที่นับถือศาสนาต่างกัน การปกครองต่างกัน โดยมีประเทศเสรีประชาธิปไตยอย่างไทยและฟิลิปปินส์ ประเทศสังคมนิยมอย่างเวียดนาม เป็นต้น นอกจากนี้ก็ยังมีระดับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันอย่างมาก กล่าวคือสิงคโปร์มีระดับรายได้ต่อหัวมากเกือบเท่า ๆ กับของสหรัฐ* แต่ก็มีประเทศที่ยากจนมากอย่างลาว กัมพูชา และพม่า เป็นต้น

ปัญหาสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวม ๆ ที่เกิดขึ้นเกือบทุกประเทศ ก็คือการค้าประเวณีเด็กและผู้หญิงที่แพร่ระบาดจากประเทศไทยเข้าสู่อินโดจีน พม่า และภาคใต้ของจีน โดยมีเป้าหมายปลายทางอยู่ที่ญี่ปุ่นและยุโรป นอกจากนี้ก็มีปัญหาแรงงานอพยพอันนำไปสู่การกดขี่แรงงาน ซึ่งเกิดขึ้นมากในมาเลเซียและสิงคโปร์ เนื่องจากมีแรงงานต่างชาติเข้าไปประกอบอาชีพมาก อาจกล่าวได้ว่าปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจากการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วโดยไม่ได้เตรียมพร้อมหรือคำนึงผลกระทบจากความเจริญเติบโตของระบบทุนนิยม

สำหรับปัญหาด้านสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองนั้น อินโดนีเซียเป็นกรณีที่ชัดเจนที่สุด เนื่องจากอยู่ภายใต้การปกครองผูกขาดโดยประธานาธิบดีซูฮาร์โตต่อเนื่องกันมากกว่า 30 ปี โดยการสนับสนุนของทหารและกลุ่มนักธุรกิจผูกขาดจำนวนหนึ่งซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นกลุ่มเครือญาติกับประธานาธิบดีนั่นเอง นอกจากนี้จากการคุมอำนาจเบ็ดเสร็จมาเป็นเวลานาน ส่งผลให้ประชาชนขาดเสรีภาพในการรวมกลุ่มและทำกิจกรรมทางการเมือง ขาดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

---

* รายได้ต่อหัวคิดเป็นเงินเหรียญสหรัฐอเมริกา ในค.ศ. 1994 สหรัฐฯ มีมูลค่า 25,850 เหรียญสหรัฐอเมริกา ขณะที่สิงคโปร์มีมูลค่า 19,213 เหรียญสหรัฐอเมริกา จาก International Monetary Fund, Direction of Trade Statistics Yearbook 1995.

รวมทั้งปัญหาชนกลุ่มน้อยในเกาะติมอร์ตะวันออกซึ่งมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ทารุณที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

ส่วนประเทศกัมพูชานั้น ปัญหาความรุนแรงในการละเมิดสิทธิมนุษยชนมาจากความขัดแย้งระหว่างผู้นำรัฐบาลซึ่งมีนายกรัฐมนตรีสองคน ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากต้องเสียชีวิต เนื่องจากการแข่งขันทางอำนาจของกลุ่มการเมืองเหล่านั้น สำหรับพม่า นั้น มีการปกครองแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จโดยคณะทหารที่เรียกตนเองว่า สภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐหรือสลอร์ค (State Law and Order Restoration Council - SLORC) ซึ่งมีนโยบายจำกัดเสรีภาพทางการเมือง รวมทั้งการบังคับแรงงานให้เป็นลูกหาบในการทำสงคราม เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ทำให้หลาย ๆ ประเทศรวมทั้งสหประชาชาติต่างก็ประณามรัฐบาลทหารของพม่า ว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง แต่อย่างไรก็ดีรัฐบาลทหารพม่าก็ได้ยอมรับหรือปรับปรุงสถานการณ์เหล่านั้นแต่อย่างใด

อันที่จริงแล้ว ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทุกประเทศ ล้วนแล้วแต่เป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ในรายงานฉบับนี้มุ่งศึกษาการดำเนินนโยบายสิทธิมนุษยชนของสหภาพยุโรป ต่อพม่าและอินโดนีเซีย ซึ่งมีการดำเนินนโยบายในลักษณะทวิมาตรฐาน(double standard) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องชี้ให้เห็นถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนในพม่าและอินโดนีเซียว่ามีสภาพปัญหาใดบ้าง และมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร จึงทำให้สหภาพยุโรปเลือกปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การศึกษาวิเคราะห์ถึงเหตุผลในการเลือกปฏิบัติในบทต่อไป

ปัญหาสิทธิมนุษยชนในสหภาพพม่า (Union of Myanmar)

หลังการปฏิวัติในค.ศ. 1988 โดยคณะทหารที่เรียกกันว่าสลอร์ค พม่าก็มีท่าทีในการเปิดประเทศมากขึ้น หลังจากปิดประเทศมานานเกือบสามสิบปี ที่ชัดเจนก็คือนโยบายด้านเศรษฐกิจที่มีความเป็นเสรีมากขึ้น รวมทั้งนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อแก้ไขสภาพอันบอบช้ำจากเศรษฐกิจอันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมวิถีพม่า (The Burmese Way to Socialism) ตั้งแต่ค.ศ. 1962 ส่วนทางด้านการเมืองก็มีบทบาทมากขึ้นโดยเฉพาะ

---

* ปัจจุบันขบเลิกไปแล้วตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน ค.ศ. 1997 โดยใช้ชื่อใหม่ว่า สภาสันติภาพและพัฒนาแห่งรัฐ (The State Peace and Development Council - SPDC)

อย่างยิ่งในเวทีระดับภูมิภาค คือสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nations - ASEAN) เห็นได้จากการเชิญผู้แทนจากพม่ามาร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีอาเซียนซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1994 ในฐานะแขกรับเชิญของเจ้าภาพคือประเทศไทย³ และในการประชุมครั้งต่อไปที่บรูไนก็เชิญพม่ามาสังเกตการณ์อีกเช่นกัน เนื่องจากอาเซียนเห็นว่าหากปฏิเสธและโดดเดี่ยวพม่าจะทำให้พม่าหันกลับไปปิดประเทศอีกครั้ง ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อทั้งพม่าและประเทศอื่น พร้อมกันนี้อาเซียนก็มีแนวโน้มที่จะขยายสมาชิกโดยมีพม่าเป็นหนึ่งในสามที่จะเข้าเป็นสมาชิกใหม่นอกเหนือจากลาวและกัมพูชา และในที่สุดอาเซียนก็รับพม่าเข้าเป็นสมาชิกในปี ค.ศ. 1997

อย่างไรก็ดี การเปิดประเทศของพม่าในครั้งนี้ สภาพเศรษฐกิจและการเมืองของพม่ายังคงล้าหลังอย่างมาก และสำหรับเรื่องสิทธิมนุษยชนแล้วเห็นได้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการปฏิเสธการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย การจับกุมและคุมขังนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม การทรมานนักโทษ การบังคับแรงงาน และการต่อสู้กับชนกลุ่มน้อย เหตุการณ์เหล่านี้ส่งผลให้พม่าถูกต่อต้านประท้วงและประณามทั้งในเวทีระดับโลกอย่างสหประชาชาติ และในระดับภูมิภาคอย่างเช่นกลุ่มสหภาพยุโรปและจากประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะสหรัฐฯ และออสเตรเลีย แต่อย่างไรก็ดี เมื่อถูกต่อต้านหรือประท้วง พม่าก็มักจะมีเหตุผลของตนเองในการกระทำต่าง ๆ อาทิ กรณีการจับกุมและกักขังนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม หรือการไม่มอบอำนาจให้กับพรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้ง ก็เนื่องจากสลอร์คไม่เชื่อว่ากลุ่มนักการเมืองที่เรียกร้องประชาธิปไตยเหล่านี้จะมีความบริสุทธิ์ใจต่อประเทศชาติ และไม่มีความสามารถพอในการรับภาระบริหารประเทศได้ดีเท่าคณะทหารของตน⁴ ดังนั้นสลอร์คจึงเห็นว่ากรกระทำต่าง ๆ ของกลุ่มเหล่านี้เป็นการก่อความวุ่นวาย และเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ รัฐบาลจึงมีอำนาจอันชอบธรรมในการจับกุมตัวไปสอบสวน และกักขังเมื่อพบว่ากระทำผิด

เหตุใดรัฐบาลทหารพม่า จึงยึดติดอยู่กับระเบียบประเพณีดั้งเดิมอย่างเข้มงวด และไม่ยอมรับระเบียบและกฎเกณฑ์ว่าด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชนตามแนวความคิดของตะวันตก และไม่ยินยอมให้ต่างชาติเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในของประเทศซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา การศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่า จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจภูมิหลังของประเทศหลังได้รับ

³ *Asia 1995 Yearbook*. Far Eastern Economic Review, p. 96.

⁴ R.H.Taylor, "Myanmar 1990 : New Era or Old ?" *Southeast Asian Affairs 1991* (Institute of Southeast Asian Studies, 1991), p. 202.

เอกราชจากอังกฤษว่า สภาพการเมืองภายในมีความวุ่นวายอย่างไร จึงส่งผลให้สภาพสังคมและเศรษฐกิจการเมืองไม่ได้รับการพัฒนาไปเท่าที่ควรในระหว่างที่พม่าปิดประเทศอยู่

หลังได้รับเอกราชจากอังกฤษในค.ศ. 1948 รัฐบาลพม่าต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการได้เอกราช ปัญหาที่สำคัญคือความไม่มีเอกภาพทางการเมืองของรัฐบาล นั่นคือปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ อาทิ กลุ่มกะเหรี่ยง มอญ ไทยใหญ่ คะฉิ่น คะยาห์หรือคะเรนนิ ยะไข่ และว้า เป็นต้น โดยอาศัยกระจายอยู่ตามรัฐต่าง ๆ ของพม่าที่อยู่บริเวณชายแดนของประเทศ สิ่งเหล่านี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการปกครองสมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ โดยอังกฤษได้แบ่งพม่าออกเป็นสองส่วนคือพม่าแท้ที่อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำอิระวดีแถบตอนกลางของประเทศ และเขตชายแดนซึ่งเป็นเขตที่อยู่อาศัยของชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนและเทือกเขาสูง อังกฤษได้ใช้ระบบการปกครองแบบแบ่งแยกโดยปกครองโดยตรงในส่วนที่เป็นพม่าแท้ และปล่อยให้เขตชายแดนปกครองตนเองโดยผู้ปกครองท้องถิ่น ดังนั้นสำนึกของความเป็นชาติของชนกลุ่มน้อยจึงไม่ผูกพันกับราชอาณาจักรของพม่าแต่อย่างใด จากการปกครองดังกล่าวส่งผลสืบเนื่องให้พม่าไม่มีความเป็นเอกภาพหลังได้เอกราชจนกระทั่งถึงปัจจุบัน รัฐบาลพม่าใช้นโยบายกีดกันชนกลุ่มน้อยอย่างต่อเนื่อง เช่นการประกาศห้ามชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่มมีบทบาททางการเมือง ฝ่ายชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ก็ได้ต่อสู้เพื่อแยกตนเป็นรัฐอิสระ จนกระทั่งพัฒนาการมาเป็นสงครามกลางเมืองระหว่างรัฐบาลพม่ากับกองกำลังชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ และยึดเอื้อมาจนทุกวันนี้ สถาบันที่ทำหน้าที่ในการรักษาเอกภาพของประเทศตั้งแต่ ค.ศ. 1962 คือสถาบันทหารเมื่อนายพลเนวิน ผู้นำทหารของพม่าปฏิวัติยึดอำนาจจากนายอู และจัดตั้งรัฐบาลสภาปฏิวัติขึ้นบริหารประเทศด้วยระบอบสังคมนิยม จนกระทั่งปัจจุบันสถาบันทหารก็ยังคงเป็นสถาบันหลักที่ทำหน้าที่ในการปกครองประเทศ เนื่องจากยังคงมีสงครามภายในระหว่างรัฐบาลกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยอยู่ตลอดเวลา

ผลสืบเนื่องประการหนึ่งจากการสู้รบกับชนกลุ่มน้อยตั้งแต่ในอดีต ก็คือการบังคับแรงงาน โดยการเกณฑ์ชาวบ้านไปเป็นลูกหาบล่าเสียดอาวุธและเสบียงให้กับกองทัพรัฐบาลเมื่อต่อสู้กับชนกลุ่มน้อย และมักจะถูกบังคับให้แบบอาวุธหนัก ๆ บางครั้งก็ใช้ชาวบ้านเหล่านี้เป็นแนวหน้าในการเดินเข้าหาพื้นที่ของคู่ต่อสู้ เนื่องจากอาจมีการวางกับระเบิดไว้ จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผล

---

* พม่าแบ่งเขตการปกครองเป็น 7 รัฐ ตามชื่อชนกลุ่มน้อยซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของรัฐนั้น ๆ กับอีก 7 ภาคซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวพม่า รัฐทั้ง 7 ได้แก่ คะฉิ่น คะยาห์ กะเหรี่ยง ฉิ่น มอญ อาระข่าน และฉาน(ไทยใหญ่) ส่วนอีก 7 ภาคได้แก่ ซากาง ตะนาวศรี ทะโค มะเกว มัณฑะเลย์ ข่างกุ้ง และอิระวดี

** ปฏิรูป ปาโมกซ์ , สายใยไทย-พม่าบนวิถีทางแห่งประชาชน ฉบับที่ 1 (พฤศจิกายน 2540) : 2.

ให้มีชาวบ้านเสียชีวิตเป็นจำนวนมากในตลอดระยะเวลากว่า 40 ปี นอกจากนี้ การกระทำที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันก็คือการข่มขืนหมู่แรงงานที่เป็นผู้หญิงจากพวกทหารอีกด้วย⁵

การสู้รบกับชนกลุ่มน้อยยังทำให้เกิดการบังคับย้ายถิ่นฐาน เพื่อความสะดวกในการควบคุมของทหาร อีกทั้งยังมีการกดขี่ประชาชน โดยประชาชนไม่มีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง ปัญหาความยากจนเนื่องจากรัฐบาลต้องทำสงครามภายในตลอดเวลา ทำให้ไม่มีเวลาพัฒนาประเทศ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนตกต่ำ การเกณฑ์แรงงานก็ทำให้ประชาชนไม่มีเวลาสร้างฐานะให้ตนเอง ไม่สามารถลงหลักปักฐานสร้างครอบครัวได้เพราะต้องถูกบังคับย้ายถิ่นฐานและท้ายที่สุดจากระบบสังคมนิยมวิธืพม่า ที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนประกอบธุรกิจโดยเสรีกิจการต่าง ๆ เป็นของรัฐทั้งสิ้นโดยมีกลไกที่ล่าช้าและไม่ทันสมัย ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร แม้ว่าในปัจจุบันเศรษฐกิจของพม่าจะเปิดเสรีและมีการพัฒนามากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถพัฒนาให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้

อย่างไรก็ดี แม้ว่าสังคมโลกโดยเฉพาะกลุ่มประเทศตะวันตกจะวิพากษ์วิจารณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เห็นได้ชัดเจนในพม่า พม่าก็ยังยึดมั่นสิ่งที่กระทำว่ามีเหตุผลตามค่านิยมของพม่าเอง พม่าไม่ก้าวถ่ายสิทธิของประเทศอื่นและไม่ต้องการให้ประเทศใดเข้ามาแทรกแซงกิจการภายใน โดยการชี้ว่าเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องภายในประเทศตน ดังนั้น พม่าจึงไม่ยอมรับที่รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ และสหประชาชาติจะเข้ามาแทรกแซงและออกมาตรการต่าง ๆ มาบีบบังคับตน เนื่องจากปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากการระบอบของประเทศตะวันตกและสหประชาชาตินั้น เป็นเพียงปัญหาภายในประเทศตามทฤษฎีของรัฐบาลพม่า และรัฐบาลพม่าก็จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นด้วยตนเองตามวิถีและค่านิยมของพม่า

สภาพปัญหาสิทธิมนุษยชนในพม่า

สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง

สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนในพม่าถูกจำกัดมาตั้งแต่สมัยนายพลเนวินเป็นผู้นำประเทศ ภายใต้ระบอบการปกครองสังคมนิยมซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเผด็จการทหาร โดยนายพลเนวินดำรงตำแหน่งประธานสภาปฏิวัติและหัวหน้ารัฐบาลสภาปฏิวัติ ต่อมาก็ได้มอบ

⁵ Amnesty International (October 1992): 17 - 20.

ตำแหน่งประธานาธิบดีให้นายพลชาน ยู และตนเองดำรงตำแหน่งประธานพรรคโครงการสังคมนิยมพม่า (Burma Socialist Program Party - BSPP) ซึ่งเป็นพรรคที่ตั้งขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปกครองประเทศ สร้างความชอบธรรมในการปกครอง และหวังจะให้ขยายกว้างออกไปเหมือนพรรคคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียต จัดเป็นพรรคเดียวที่ถูกต้องตามกฎหมายของพม่าและมีอำนาจทางการเมืองมาก โดยผูกขาดการบริหารและกำหนดนโยบายของประเทศ จนในที่สุดประชาชนที่ถูกกดขี่มานานถึง 26 ปี และมีความต้องการให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ก็เริ่มก่อจลาจลต่อต้านรัฐบาลนายพลเนวินในค.ศ. 1988 ประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำเนื่องจากรัฐบาลไม่อนุมัติให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนจึงทำให้เกิดความไม่พอใจมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งในหมู่ประชาชนทั่วไป นักศึกษา นักเรียน พระภิกษุสามเณร เกิดการต่อต้านและเดินขบวนทั่วประเทศ โดยรัฐบาลใช้วิธีปราบปรามอย่างรุนแรง แต่ก็ยังไม่กระตุ้มการประท้วงต่อต้านมากขึ้น โดยมีการประท้วงอีกหลายครั้ง จนในที่สุด นายพลเนวินก็ประกาศลาออกจากตำแหน่งประธานพรรคเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ. 1988 พร้อมกับสมาชิกชั้นนำของพรรคอีก 5 คน ได้แก่ ชาน ยู รองประธานพรรคและประธานาธิบดี เอยโก เลขานุการพรรค ส่อง ลวิน ผู้ช่วยเลขานุการพรรค และเลขานุการคณะรัฐมนตรี จอ ทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และทุนทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยนายพลเนวินแสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์จลาจล และการปราบปรามที่มีผู้ได้รับบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ดี เมื่อมีผู้ปกครองคนใหม่ ก็ยังเป็นพวกของนายพลเนวินคือนายพลส่อง ลวิน ได้รับการเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี และเป็นประธานพรรคด้วย ส่งผลให้ประชาชนไม่พอใจอย่างมาก เนื่องจากส่อง ลวิน เคยเป็นหัวหน้าตำรวจปราบจลาจลที่ทำการปราบปรามการจลาจลด้วยวิธีรุนแรง ทำให้เกิดการประท้วงวุ่นวายขึ้นอีกในเดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนสิงหาคม รัฐบาลส่อง ลวิน ใช้วิธีตอบโต้อย่างรุนแรง พร้อมทั้งจับกุมผู้นำฝ่ายต่อต้านรัฐบาลคือนายพลอองจี และคนอื่น ๆ อีกกว่าหนึ่งร้อยคน แต่ในที่สุด ส่อง ลวิน ก็ต้องลาออกจากตำแหน่งประธานพรรคและประธานาธิบดี ในวันที่ 12 สิงหาคม หลังจากนั้น 7 วัน ดร. หม่อง หม่อง ก็ได้รับเลือกให้เข้ามารับตำแหน่งประธานพรรคและประธานาธิบดีแทนส่อง ลวิน นับเป็นพลเรือนคนแรกที่ได้ขึ้นมาปกครองประเทศนับตั้งแต่ นายพลเนวินเป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ก็เลวร้ายลงเรื่อย ๆ ขณะเดียวกัน นานาประเทศก็เริ่มมีปฏิกิริยาตอบโต้การทำร้ายประชาชนและการละเมิดสิทธิมนุษย

---

* เมื่อนายพลเนวินขึ้นปกครองประเทศพม่าใน ค.ศ. 1962 ก็ร่วมกับคณะทหารประกาศตั้งพรรคแลนซิน (Lanzin) หรือพรรคโครงการสังคมนิยมพม่า (Burmese Socialist Program Party - BSPP) เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1962

ชนในพม่ามากขึ้น โดยประเทศเยอรมนีตะวันตกจะให้การเจรจาเกี่ยวกับการยกเลิกหนี้สินของพม่า แต่ก็ยังจัดส่งอุปกรณ์เครื่องใช้ทางการแพทย์มาให้ ส่วนสหรัฐฯ ก็ประกาศสนับสนุนการเรียกร้องประชาธิปไตยในพม่า⁶

แต่ถึงกระนั้น แม้จะถูกประชาคมโลกประณามและตัดสิทธิความช่วยเหลือ รัฐบาลซึ่งแม้จะมีพลเรือนเป็นผู้นำแต่ก็อยู่ภายใต้การควบคุมของนายพลเนวินและกลุ่มทหาร ก็ได้ทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนประชาชนที่ออกมารวมตัวประท้วงอีกด้วย การใช้อาวุธปืนยิงใส่ผู้ประท้วงในเดือนกันยายน ในที่สุดนายพลชอ หม่อง กับคณะอีก 18 คน ก็ได้ทำการรัฐประหารในวันที่ 18 กันยายน และใช้อำนาจตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูสันติภาพ (The Peace Restoration Committee) เพื่อจัดตั้งกฎระเบียบขึ้นและจัดให้มีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย โดยรัฐบาลได้ประกาศกฎซึ่งจำกัดสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน อาทิ ห้ามประชาชนออกนอกบ้าน ตั้งแต่ 20.00 - 4.00 น. ห้ามจับกลุ่มชุมนุมเกินกว่าห้าคนขึ้นไป และเมื่อมีผู้ไม่พอใจทำการประท้วงก็จะถูกทหารยิงทันที การกระทำดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลสามารถควบคุมและยุติการจลาจลลงได้ และนายพล ชอ หม่อง ก็ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีในวันที่ 20 กันยายน พร้อมกับประกาศจัดตั้งสภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าสโลร์ค

แม้รัฐบาลจะประกาศให้มีการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย แต่ประชาชนนักศึกษา รวมถึงพระสงฆ์ต่างก็ทำการต่อต้านต่อไป โดยรัฐบาลใช้วิธีควบคุมความสงบด้วยวิธีการที่รุนแรง และเพื่อผ่อนคลายสถานการณ์รัฐบาลจึงยอมเปลี่ยนชื่อพรรคโครงการสังคมนิยมพม่า (BSPP) มาเป็นพรรคเอกภาพแห่งชาติ (National Unity Party - NUP) เมื่อวันที่ 26 กันยายน พร้อมทั้งจัดตั้งศาลสูงขึ้นมาอีกครั้งหลังจากถูกปิดไปตั้งแต่ช่วงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1988 ถึง 31 มีนาคม ค.ศ. 1989 และแต่งตั้งนายชา จอ อติศรีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและการสื่อสารเป็นประธานพรรค ซึ่งก็เป็นสมาชิกเก่าจากพรรคโครงการสังคมนิยมพม่านั้นเอง ในขณะที่เดียวกัน ฝ่ายที่ต่อต้านรัฐบาลก็พยายามรวมตัวเช่นกัน จนกระทั่งจดทะเบียนเป็นพรรคการเมือง พรรคที่สำคัญได้แก่ พรรคสันนิบาตเพื่อประชาธิปไตยแห่งชาติ หรือ เอ็นแอลดี (The National League for Democracy - NLD) ซึ่งประกอบด้วย นายพลอองจี ประธานพรรค นายพลทิน อู รองประธานพรรค และนางอองซาน ซู จี (Aung San Suu Kyi) เลขาธิการพรรค

⁶ ทราเยกัว ซูทรีพซ์, “พม่า,” เอเชียรายปี 1989/2532 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), หน้า 65.

เป็นที่น่าสังเกตว่า นับตั้งแต่ นายพลชอ หม่อง จัดตั้งรัฐบาลมาเป็นเวลาเกือบเดือน แต่ก็ยังไม่ได้รับสาส์นแสดงความยินดีจากรัฐบาลของประเทศใดเลย ซึ่งเท่ากับว่าไม่มีประเทศใดให้การรับรองรัฐบาลของนายพลชอ หม่อง อย่างเป็นทางการ แต่กลับกลายเป็นว่ากลุ่มประชาคมยุโรป และญี่ปุ่น ได้ยื่นสาส์นถึงกระทรวงการต่างประเทศของพม่า ประณามการที่รัฐบาลสังหารประชาชนอย่างไรก็ดี แม้นานาประเทศจะไม่พอใจกรณีดังกล่าว แต่ก็ยังให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่พม่าต่อไป โดยเฉพาะเงินช่วยเหลือ สำหรับซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่จำเป็น

นับตั้งแต่ นายพล ชอ หม่อง ขึ้นปกครองประเทศจนถึงสิ้นค.ศ. 1989 คณะกรรมการฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐก็ทำทุกวิถีทางที่จะควบคุมการประท้วงจลาจลให้สงบลง ไม่ว่าจะประชาชนและนักศึกษาที่มีแนวคิดตรงกันข้ามรัฐบาลจะทำการประท้วงโดยไม่ใช้ความรุนแรงแต่รัฐบาลก็ทำการปราบปรามอย่างเต็มที่และทารุณเนื่องจากมีอาวุธมากกว่า นอกจากนี้ก็ยังจับกุมผู้ต้องสงสัยว่าทำการยุยงให้เกิดความไม่พอใจต่อรัฐบาล ถ้าจัดข้าราชการที่สงสัยว่าจะมีส่วนร่วมในการประท้วงและซัดส้านตายให้นักศึกษาที่หลบหนีเข้าปากกลับเข้าเมืองภายในวันที่ 18 พฤศจิกายน แต่ก็ยี่คระยะเวลาออกไปเรื่อย ๆ

จากการปราบปรามผู้ต่อต้านรัฐบาลอย่างรุนแรง ไม่ว่าจะป็นรัฐบาลสมัยใดนับตั้งแต่ นายพลเนวิน เป็นต้นมา ส่งผลให้ประชาชนและนักศึกษาที่แสดงออกทางการเมือง ต้องถูกฆ่าตายและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก แต่ก็ทำให้รัฐบาลควบคุมสถานการณ์ได้และส่งผลให้ผู้ประท้วงเหล่านั้นต้องหลบหนีการปราบปรามของรัฐบาลไปอาศัยอยู่กับชนกลุ่มน้อยตามชายแดนไทย - พม่า โดยเฉพาะกลุ่มกะเหรี่ยงพร้อมทั้งฝึกอาวุธไปด้วย และในภายหลังก็ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มเรียกว่า กลุ่มแนวหน้าประชาธิปไตยของนักศึกษาพม่า (All Burma Students Democratic Front - ABSDF) มีศูนย์กลางอยู่ในเขตปกครองของกะเหรี่ยง โดยได้รับการสนับสนุนจากชนกลุ่มน้อยเป็นอย่างดีและยังส่งผลให้นักศึกษาเหล่านี้รู้สึกเห็นอกเห็นใจและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับชนกลุ่มน้อยด้วย⁷

การปราบปรามประชาชนที่ต่อต้านรัฐบาลอย่างรุนแรงส่งผลให้ประเทศตะวันตกประณามและกดดันการกระทำดังกล่าว และในที่สุด เพื่อต้องการล้างภาพเก่า ๆ ในสายตาประชาคมโลก รัฐบาลสอว์คจึงยุบตัวเองลงไปเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม ค.ศ. 1997 และจัดตั้งกลุ่มใหม่ขึ้นมา คือ สภาสันติภาพและพัฒนาแห่งรัฐ (The State Peace and Development Council - SPDC) ซึ่งในระดับนำก็ยังคงเป็นกลุ่มเดิม เพียงแต่ปรับเปลี่ยนบางส่วนให้ทหารรุ่นใหม่เข้ามาบริหารบ้าง หนึ่ง

⁷ Dr. Thaug Htum , "Student Activism in Burma," *Burma Debate* 11 , No.2 (April/May 1995): 9.

แม้จะมีการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ ภาวะทางการเมืองของพม่าก็จะยังคงมีผู้ที่ออกมาเรียกร้องทางการเมืองอยู่ต่อไป ทราบไคที่รัฐบาลพม่ายังไม่สามารถทำให้ระบอบประชาธิปไตยเกิดขึ้นในประเทศได้อย่างแท้จริง แม้จะถูกปราบปรามอย่างรุนแรงก็ตาม

เสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

รัฐบาลสโลว์คมีหน่วยงานราชการผูกขาดในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับพม่าคือ สถาบันวิทยุและโทรทัศน์แห่งรัฐและหนังสือพิมพ์รายวันที่ชื่อ “Working People’s Daily” ตั้งแต่รัฐบาลสโลว์คบริหารประเทศก็มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวเท่านั้น คือในเดือนเมษายน ค.ศ. 1993 หนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวก็ได้นำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ และเปลี่ยนชื่อเป็นเมียนมาร์ อลิน (Myanmar Alin) มีความหมายว่าเป็นแสงสว่างใหม่แห่งพม่า (The New Light of Myanmar) โดยมีจุดประสงค์เพื่อกระตุ้นการลงทุนจากต่างประเทศ ในค.ศ. 1988 ขณะที่เกิดเหตุการณ์วุ่นวายจากการประท้วงของนักศึกษาในนั้น รัฐบาลได้สั่งปิดหนังสือพิมพ์ทุกฉบับในประเทศ ยกเว้นฉบับนี้เพียงฉบับเดียว ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รวมถึงบทบรรณาธิการล้วนอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลทั้งสิ้น โดยเฉพาะในช่วง 2-3 ปีแรกที่สโลว์คขึ้นปกครองประเทศนั้น ได้ใช้หนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวเขียนโจมตีชาวต่างชาติทั้งหมดในพม่าอย่างรุนแรงซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนเลย โดยกล่าวว่าการแต่งกาย อาหาร ประเพณีและแผนการที่ชั่วร้ายของชาวต่างชาติกำลังทำลายวัฒนธรรมของพม่า ลดคุณค่าของผู้หญิง และแบ่งแยกประชาชนในพม่า⁸ นอกจากนี้ หลังจากนางออง ซาน ซู จี ถูกปล่อยตัวเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1995 แล้ว หนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวได้ตีพิมพ์บทความโจมตีสามีชาวอังกฤษของนางอย่างรุนแรงอีกด้วย⁹

อันที่จริง พม่ายังมีสิ่งพิมพ์อื่น ๆ อีกมากมาย มีวารสารที่ไม่ใช่ของรัฐมากกว่า 100 ฉบับ ซึ่งตีพิมพ์บทกวี รูปภาพ และเรื่องสั้นที่มีรายละเอียดบ่งบอกถึงปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของชาวพม่า แต่หนังสือพิมพ์และวารสารเหล่านี้ก็ไม่มีเสรีภาพในการนำเสนอบทความที่กองบรรณาธิการได้เลือกไว้ เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบสิ่งพิมพ์ของรัฐ (Press Security Board) จะคอยทำหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบทุก ๆ บทความอย่างละเอียดถี่ถ้วนโดยเฉพาะที่เป็นเรื่องสั้น ทั้งนี้ หัวข้อบางหัวข้อก็ไม่สามารถนำมากล่าวถึงได้ เช่นเรื่องประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน เหตุการณ์จลาจล

⁸ David L. Steinberg , The Burmese Political Economy : Opportunities and Tensions , from the conference on “Myanmar Towards the 21st Century Dynamics of Continuity and Change,” (Institute for Security and International Studies, Chulalongkorn University , 1995) , p. 10.

⁹ Asia 1996 Yearbook. Far Eastern Economic Review, pp. 95-96.

ในค.ศ. 1988 และการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับคณะผู้นำในรัฐบาลสลอร์ค เป็นต้น นอกจากนี้รัฐบาลยังมีรายชื่อนักเขียนต้องห้ามหรือบัญชีดำ (black list) ซึ่งไม่สามารถนำผลงานมาตีพิมพ์เผยแพร่ได้ รวมทั้งการห้ามใช้ภาษาของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ด้วย ความเข้มงวดต่อการแสดงออกของสื่อต่าง ๆ ส่งผลให้บรรณาธิการวารสารส่วนใหญ่ มักจะทำการตรวจสอบข้อมูลที่ต้องห้ามเอง มากกว่าจะให้ข้อมูลนั้นได้ผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบจากรัฐบาล เนื่องจากถ้าพบว่ามีเนื้อหาที่ไม่พึงประสงค์ก็อาจถูกสั่งปิดทันที

อย่างไรก็ดี ตั้งแต่กลางค.ศ. 1991 เอกสารสิ่งพิมพ์จากแหล่งอื่น ๆ ก็เริ่มปรากฏในพม่าบ้าง และได้รับความนิยมสูงอีกด้วย เช่น วารสาร “แนวทางสู่ความมั่งคั่ง” (Guide to Prosperity) ซึ่งเป็นวารสารที่คุณภาพรูปเล่มไม่ค่อยคืนัก แต่ภายในกลับบรรจุเนื้อหาสาระที่มีค่ายิ่ง ซึ่งเป็นข้อมูลจากภายนอกประเทศ คือจากวารสารนิวสวีค (Newsweek) และไทม์ (Time) พร้อมทั้งรายงานข่าวต่าง ๆ โดยผู้สื่อข่าวท้องถิ่น นอกจากนี้ ก็ยังมีสิ่งพิมพ์ที่กล่าวถึงรายละเอียดการใช้กำลังอย่างรุนแรงอันเปรียบเสมือนอาชญากรของรัฐบาลและพฤติกรรมของรัฐบาลสลอร์ค แต่ก็มีฐานปฏิบัติการอยู่ในต่างประเทศ นั่นก็คือวารสาร เม็ต-ฮกิน-ทิด (Myet-hkin-thit)

เมื่อมีนักเขียนหรือบรรณาธิการทำการตีพิมพ์เรื่องราวใด ๆ ที่รัฐบาลถือว่าเป็นการทำลายความมั่นคง ก็จะถูกจับกุมคุมขังทันทีโดยมีเหตุผลเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ตั้งแต่ ค.ศ. 1988 มีนักเขียนถูกจับเป็นจำนวนมาก อาทิ อุ วิน ทิน (U Win Tin) อดีตบรรณาธิการหนังสือพิมพ์หันตะวาตี (Hantbawati) เป็นเลขานุการสภการบริหารของพรรคสันนิบาตเพื่อประชาธิปไตยฯ และเป็นรองประธานสมาคมนักเขียน (Sarpay Thamagga) ถูกจับเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1989 และถูกจำคุกในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน มีโทษถึง 11 ปี ต่อมาในค.ศ. 1993 ลดเหลือ 10 ปี เนื่องจากข้อกล่าวหาของรัฐบาลที่ว่าเขาได้ให้ที่พำนักพักพิงแก่หญิงที่เคซอทำแท้งซึ่งการทำแท้งถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายในพม่า อย่างไรก็ตาม เพื่อนร่วมงานของเขาเชื่อว่าเหตุผลที่แท้จริงมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตรงกันข้ามกับฝ่ายรัฐบาลที่เขาปฏิบัติอยู่นั่นเอง¹⁰ นอกจากนี้ก็มี ยี ปู เลย์ ศิลปินและนักเขียน ถูกจับพร้อมคนอื่น ๆ อีก 6 คน เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม ค.ศ. 1990 และถูกจำคุกเป็นเวลา 10 ปี ในข้อกล่าวหาว่าติดต่อกับองค์กรที่ผิดกฎหมาย ซึ่งในความจริงนั้น เขาเพียงแค่นำแหวนวงหนึ่งซึ่งเคยเป็นของสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์พม่ามาก่อนเท่านั้น¹¹

¹⁰National Coalition Government of the Union of Burma, *Human Rights Yearbook 1994 : Burma* (Human Rights Documentation Unit, 1995), p. 121.

¹¹Ibid.

อีกรายหนึ่งเป็นแพทย์และนักเขียนเรื่องสั้นชื่อ มา ธิดา (Ma Thida) ถูกจับพร้อมกับนักกิจกรรมฝ่ายค้านอีก 10 คน เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม ค.ศ. 1993 และถูกจำคุกถึง 12 ปี ด้วยข้อกล่าวหาที่ว่าติดต่อกับองค์กรที่ผิดกฎหมาย เป็นอันตรายต่อความสงบของประเทศ และจำหน่ายเรื่องที่ถูกห้ามเผยแพร่ในประเทศให้แก่กลุ่มต่อต้านรัฐบาลที่อยู่ในต่างประเทศ¹² นอกจากนี้ก็ยังมีอีกหลายคนที่ถูกรัฐบาลจับกุมและคุมขังด้วยข้อกล่าวหาตามแต่รัฐบาลจะตั้งขึ้นมา บางคนก็ถูกปล่อยออกมาแล้ว แต่บางคนก็ยังอยู่ในคุกพร้อมกับการปฏิบัติที่ไม่เอาใจใส่ต่อนักโทษของเจ้าหน้าที่รัฐบาล

จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ประชาชนชาวพม่าก็ยังคงไม่สามารถแสดงออกหรือมีเสรีภาพในการเสนอความคิดเห็นทางการเมืองใด ๆ แม้ว่าจะมีสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการตีพิมพ์อยู่ก็ตาม แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบที่เข้มแข็งจากสเลอร์ค ไม่ว่าจะเพื่อบทกวีที่วิจารณ์การเมือง นวนิยายและเรื่องสั้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้รัฐบาลสเลอร์คจะควบคุมต่อการแสดงความคิดเห็นของนักเขียนเหล่านั้นอย่างเข้มงวดแต่ในบางโอกาสก็อนุญาตให้มีการวิพากษ์วิจารณ์การทุจริตของข้าราชการพลเรือน และขึ้นราคาส่งพิมพ์ได้

การตัดสินใจประหารชีวิต โดยไม่มีกฎหมายและปราศจากเหตุผล

แม้ว่าศาลทหารจะไม่มีอำนาจในการตัดสินประหารชีวิตพลเรือนทั่วไปแล้ว แต่จำนวนผู้ที่ถูกประหารชีวิตจากฝ่ายทหารก็ยังมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เหตุการณ์ที่ทหารใช้อาวุธยิงประชาชนทั่วไปด้วยข้อกล่าวหาที่ทหารเหล่านั้นยกขึ้นมาอ้างเป็นเหตุผลในการกระทำผิดของประชาชนเกิดขึ้นอยู่เสมอ หลังจากที่พม่าอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลสเลอร์ค จากการประมวลข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่า ลักษณะของการประหารชีวิตที่ไร้กฎหมายที่มักเกิดขึ้นกับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนที่ถูกฆ่าตายเป็นส่วนใหญ่ในพม่า มักจะเป็นชาวบ้านที่ถูกบังคับให้เป็นลูกหาบแบกอาวุธ เพื่อใช้ในการต่อสู้กับกำลังของชนกลุ่มน้อยตามชายแดน โดยให้ชาวบ้านเหล่านี้เดินนำหน้าขบวนเพื่อใช้เป็นเกราะกำบังกระสุนปืน และตรวจสอบกับระเบิด หากมีระเบิดลูกหาบเหล่านี้ก็เสียชีวิตก่อนทันที

2. ถ้าชาวบ้านที่เป็นลูกหาบไม่โดนกระสุนจากฝ่ายตรงข้ามหรือไม่เหยียบกับระเบิด ก็อาจจะเจ็บป่วยเพราะจะถูกทหารพม่าทุบตีและไม่ให้กินอาหารที่เพียงพอ ทำให้ลูกหาบเหล่านี้ต้องล้มเจ็บและหิวจนไม่สามารถเดินต่อไปได้ สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือพวกเขาจะถูกฆ่าทิ้งทันที หรืออาจจะถูกทิ้งไว้ตามทางเดินโดยปราศจากอาหารและยารักษาโรคใด ๆ ทั้งสิ้น และต้องเสียชีวิตในที่สุด

¹² Ibid., pp. 121 - 122.

3. ชาวบ้านที่กลัวว่าทหารสจอร์จะจับไปเป็นลูกหาบ ก็มักจะหลบเลี่ยงเข้าไปอยู่ในป่า เมื่อทหารพบชาวบ้านเหล่านี้ ก็จะยิงทันที ด้วยข้อกล่าวหาว่าเป็นพวกกบฏ หรือทำการติดต่อกับกลุ่มกบฏตามชายแดน

4. เหตุการณ์ปกติธรรมดาเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงพม่าเสมอ ก็คือการถูกข่มขืนและฆ่าทิ้งโดยทหารพม่า เนื่องจากทหารเหล่านี้เกรงว่าผู้หญิงที่ถูกข่มขืนจะนำเรื่องไปแจ้งให้สาธารณชนทราบ

5. ประชาชนพลเรือนในเมืองก็ถูกทหารสจอร์ฆ่าทิ้งจำนวนไม่น้อย ด้วยข้อกล่าวหาว่าวิ่งหนีทหารจึงจำเป็นต้องยิงทิ้งทันที ซึ่งเป็นความเป็นจริง ประชาชนเหล่านี้กลัวว่าจะถูกจับและบังคับให้เป็นลูกหาบนั่นเอง

6. การประหารชีวิตโดยปราศจากเหตุผลนี้ รวมถึงนักโทษในคุกที่ถูกทรมานอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการทรมาน การละเลยไม่เอาใจใส่ในอาหารการกินและสุขภาพ สภาพห้องขังที่เลวร้ายกล่าวคือ ทั้งสกปรก เต็มไปด้วยพาหะของเชื้อโรคโดยเฉพาะยุง อับทึบ ไม่มีอากาศหายใจ และคับแคบ นักโทษเหล่านี้จะถูกเจ้าหน้าที่เรือนจำและทหารทรมานจนตายในที่สุด ยกตัวอย่างผู้ที่ตายในคุก เช่น อู จิ่ง เซน (U Kin Sein) วัย 50 ปี เสียชีวิตในคุกอิน เล่ง เมื่อต้นค.ศ. 1995 ด้วย โรคระบาดไม่ทราบชื่อ อู จิ้น เซน เป็นนักธุรกิจถูกจับในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1990 มีโทษจำคุก 7 ปี และยังเป็นสมาชิกพรรคประชาชนก้าวหน้าเมืองโปรมด้วย (Prom Township People's Progressive party)¹³

7. นอกจากประชาชนชาวพม่าที่ถูกทหารชาติเดียวกันฆ่าโดยไม่มีเหตุผลและกฎเกณฑ์แล้ว ยังมีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ถูกล่ามโซ่ที่ที่พบ คือชนกลุ่มน้อย ด้วยเหตุผลที่ว่าพวกเขามีเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ที่ต่างกับฝ่ายตนเอง

นอกจากการตัดสินใจผู้อื่นมีความผิดและทำการประหารชีวิตเองโดยปราศจากเหตุผลของเหล่าทหารพม่าแล้ว วิธีการสังหารของทหารเหล่านี้ยังเต็มไปด้วยความทารุณโหดเหี้ยม โดยที่รัฐบาลก็ทราบดีแต่ก็เพิกเฉยไม่มีการสอบสวนใด ๆ ทั้งสิ้น ดังเช่น เหตุการณ์ที่ชาวบ้านสิบสองคนจากหลาย ๆ หมู่บ้านที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนพม่า และบังคลาเทศ ได้ถูกทหารพม่าจับและกล่าวหาว่าติดต่อกับกลุ่มกบฏอาระข่าน จึงทำการสังหารคนเหล่านี้ด้วยการยิง ค้อนขวานดาและตัดมือ ความทารุณของทหารพม่ายังกระทำต่อชาวพม่าด้วยกันเองแม้แต่ผู้ร่วมปฏิบัติหน้าที่ด้วย อย่างเช่น การที่พลทหาร จิ้น หม่อง มินท์ (Pvt. Khin Muang Myint) ซึ่งเป็นทหารยามในเรือนจำแห่งหนึ่งได้ผลอหลับในหน้าที่และถูกพันโทถัน ซอ (Lt. Than Zaw) จับได้ จึงถูกเตะและต่ออย่างรุนแรง

¹³ National Coalition Government of the Union of Burma, Human Rights Yearbook 1995 : Burma (Human Rights Documentation Unit, 1996), pp. 89 - 90.

ในที่สุดพลทหารจีน หม่อง มินท์ ทนไม่ได้จึงได้ควักปืนออกมายิงผู้บังคับบัญชาของตนจนเสียชีวิต ส่วนตัวเขาเองก็ถูกตัดสินประหารชีวิตโดยคณะเจ้าหน้าที่เรือนจำในวันเดียวกันนั่นเอง¹⁴

สภาพบ้านเมืองที่ไร้ชื่อแปงของพม่า ทำให้ทั้งชาวพม่าเอง ชนกลุ่มน้อยและกลุ่มกบฏทั้งหลายต้องถูกฆ่าตายเป็นจำนวนมาก โดยกลุ่มทหารที่มีอาวุธครบมือทุกคนตั้งแต่ระดับล่างสุดจนถึงระดับสูง เหตุผลในการฆ่าผู้อื่นก็มีทั้งข้อกล่าวหาว่า เป็นกบฏ ติดต่อกับกลุ่มกบฏ ไม่ให้อาหารแก่ฝ่ายทหาร ข่มขืนแล้วจึงฆ่าปิดปาก ความแตกต่างทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ และการทรمانนักโทษจนตาย แต่ไม่ว่าจะมีเหตุผลใดก็ตาม ก็ควรที่จะนำผู้ที่กระทำผิดมาตัดสินตามกระบวนการยุติธรรม ทั้งรัฐบาลเองก็ได้ประกาศให้มีศาลสูงชั้นอีกครั้งตั้งแต่ปลายค.ศ. 1989 แล้ว ดังนั้น การที่ทหารพม่าตัดสินว่าคนอื่นมีความผิดและประหารชีวิตทั้ง ๆ ที่ไม่มีอำนาจนอกจากอาวุธที่อยู่ในมือเท่านั้น จึงถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรงประการหนึ่ง

การกักขังหน่วงเหนี่ยวและการสูญหายของนักโทษการเมือง

นักโทษการเมืองหมายถึงผู้ที่มีกิจกรรมทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล นักเรียน นักศึกษา และพระสงฆ์ ซึ่งถูกจับตัวไปตั้งแต่เหตุการณ์จลาจลในค.ศ. 1988¹⁵ บางส่วนก็ถูกปล่อยตัวออกมาแล้ว แต่ก็ยังมีอีกจำนวนมากที่ยังถูกคุมขังอยู่ในคุก โดยเฉพาะสมาชิกพรรคสันนิบาติเพื่อประชาธิปไตยแห่งชาติ พร้อมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1990 อีกหลายคน

เหตุการณ์การจับกุมตัวนักโทษการเมืองที่โหดงที่สุดของรัฐบาลสอว์คคือ การจับกุมนางออง ซาน ซู จี เลขาธิการพรรคสันนิบาติฯ ผู้นำคนสำคัญของฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1989 เนื่องจากนางออง ซาน ซู จี เป็นผู้ชักนำประชาชนให้ออกมาต่อต้านรัฐบาลเผด็จการอย่างไม่เกรงกลัว สาเหตุที่นางถูกจับนั้นเป็นเพราะว่านางได้กล่าวหาและประณามนายพลเนวินว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาทั้งหมดในพม่าในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง โดยฝ่ายทหารได้ฉกเดือนและข่มขู่หลายครั้ง และถูกจับกุมตัวชั่วคราวในวันที่ 21 มิถุนายน ค.ศ. 1989 แต่ก็ยังส่งผลให้ชื่อเสียงในความกล้าหาญของนางออง ซาน ซู จี โด่งดังขึ้นเรื่อย ๆ มีประชาชนฝ่าฝืนกฎอัยการศึกออกมาร่วมฟังคำปราศรัยหาเสียงนับพันคน จนกระทั่งวันที่ 19 กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันที่ระลึกถึง ออง ซาน วีรบุรุษของชาวพม่าและบิดาของนางออง ซาน ซู จี ถูกลอบสังหารในปี ค.ศ. 1947 นางได้

¹⁴ Ibid., p. 90.

¹⁵ Ibid., p. 100.

พยายามจัดการชุมนุมขึ้นอีกแต่ไม่สำเร็จ แล้ววันรุ่งขึ้นนางออง ซาน ซู จี และทิน อู่ ประธานพรรค ก็ถูกจับและกักบริเวณอยู่ในบ้านของตนเอง

ช่วงเวลาที่นางออง ซาน ซู จี ถูกกักบริเวณนั้น รัฐบาลสโลว์คได้รับความกดดันจากนานาประเทศมากมายในเรื่องของการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะประชาคมยุโรป สหรัฐฯ และ ญี่ปุ่น การที่ประชาคมยุโรปออกมากดดันพม่าในส่วนหนึ่งเป็นเพราะสามีของนางเป็นชาวอังกฤษนั่นเอง ส่วนสหรัฐฯ และญี่ปุ่น กดดันพม่าด้วยการระงับเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งมีทีท่าว่าจะกีดกันทางการค้าต่อพม่าด้วย ส่งผลให้ในที่สุดรัฐบาลต้องปล่อยตัวนางออง ซาน ซู จี หลังจากกักบริเวณเป็นเวลาเกือบหกปีเต็มเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 1995 หลังจากนั้น นางก็กลับมารับตำแหน่งเลขาธิการพรรคเช่นเดิม และจัดประชุมเพื่อรื้อฟื้นพรรคขึ้นมาใหม่อีกครั้งหนึ่ง

นอกจากการกักขังผู้ที่ต่อต้านรัฐบาลแล้ว รัฐบาลยังมีการควบคุมนักโทษที่เข้มงวดมาก ไม่เพียงแต่ไม่สามารถหนีออกมาได้เท่านั้น แต่ยังไม่สามารถส่งจดหมายออกมาภายนอกได้โดยเฉพาะถ้าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคุก เพราะจะถูกตรวจสอบอย่างละเอียดตลอดเวลา ดังนั้น แม้จะถูกทรมานมากเพียงใดสาธารณชนก็ไม่อาจรับรู้ได้ เพราะถ้าถูกทรมานพม่าจับได้ว่าการบรรยายถึงความลำบากในคุกในจดหมาย นักโทษคนดังกล่าวจะถูกลงโทษเพิ่มขึ้นอย่างทารุณ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลพม่าก็พยายามรักษาภาพพจน์ในระดับระหว่างประเทศเช่นกัน โดยในโอกาสครบรอบ 50 ปี ของการก่อตั้งกองทัพในค.ศ. 1995 ก็ได้ประกาศปล่อยตัวนักโทษการเมืองเป็นจำนวนมากถึงหนึ่งในสามของจำนวนนักโทษทั้งหมด ซึ่งในจำนวนนี้ก็มีนักโทษการเมืองอยู่ 31 คน โดยมีบุคคลสำคัญของพรรคสันนิบาตฯ รวมอยู่ด้วยสองคน คือ ทิน อู่ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และยังเป็นผู้ร่วมก่อตั้งพรรคกับนางออง ซาน ซู จี อีกทั้งยังเป็นประธานพรรคคนแรกด้วย อีกคนหนึ่งก็คือ ยี หม่อง อดีตนายทหารยศพันโท เป็นผู้นำพรรคสันนิบาตฯ ชนะการเลือกตั้งในค.ศ. 1993¹⁶

ในปัจจุบัน แม้รัฐบาลจะมีท่าทีในการผ่อนปรนการจัดกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามบ้าง แต่ถ้ามีการกระทำที่รัฐบาลเห็นว่าจะทำลายความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยเฉพาะความเคลื่อนไหวของพรรคสันนิบาตฯ นั้น ก็จะถูกจับกุมตัวทันที ดังกรณี

* สามีของนางออง ซาน ซู จี คือค็อกเตอร์ไมเคิล เอริส (Dr. Michael Aris) อาจารย์ของวิทยาลัย เซนต์แอนโทนี มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ปัจจุบันพำนักอยู่ในประเทศอังกฤษ

¹⁶ *Burma Debate* 11, No. 2 (April/May 1995): 33.

พรรคสันนิบาตชาติฯ จะฉลองเนื่องในโอกาสครบรอบแปดปีของการก่อตั้งพรรคภายในบ้านพักของนางออง ซาน ซู จี ก็ยังถูกรัฐบาลสโลว์ลีสั่งเคลื่อนย้ายกำลังตำรวจปราบจลาจลอาวุธครบมือเข้าไปปิดกั้นบริเวณดังกล่าวทันที พร้อมทั้งตัดสายโทรศัพท์และจับกุมสมาชิกสาขาต่าง ๆ ที่เดินทางมางานเลี้ยงไปหลายร้อยคน ในเหตุการณ์นี้รัฐบาลพม่ากล่าวหาว่าสหรัฐฯ เป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลังโดยให้ความช่วยเหลือนางออง ซาน ซู จี ในการวางแผนจัดงานครั้งนี้¹⁷ ดังนั้น ผู้ที่ต่อต้านรัฐบาลจึงต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการต่อต้านที่เคยใช้การประท้วงที่รุนแรง มาเป็นการปลุกกระดมประชาชนให้เห็นถึงความยากลำบากในการดำรงชีวิต อันเนื่องมาจากการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพของรัฐบาลโดยใช้คำพูดที่ไม่รุนแรงแต่เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตของทุกคน ซึ่งการกระทำลักษณะดังกล่าว ฝ่ายรัฐบาลจะไม่สามารถหาเหตุผลมาจับกุมคนเหล่านั้นได้อย่างทันที

---

¹⁷ Susan Sample , “No Conference for Democrats in Burma,” *Pacific Research* 9 (November 1996): 15.

สำหรับรายชื่อนักโทษการเมืองที่ยังถูกจำคุกอยู่นั้น พอจะยกตัวอย่าง ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1

รายชื่อนักโทษการเมืองที่ยังถูกจำคุก สิ้นสุด ณ วันที่ 9 มีนาคม ค.ศ. 1996

จำนวน	ชื่อ	สังกัด	เรือนจำ
1	อู๋ ยอ ถัน	พรรคสันนิบาตเพื่อประชาธิปไตยแห่งชาติ (NLD)	อินเส่ง
2	อู๋ ยี มิน	สมาชิกรัฐสภา,สมาชิกพรรคสันนิบาตฯ	ยิงยาน
3	อู๋ ยี ชู	พรรคสันนิบาตฯ	อินเส่ง
4	อู๋ จิ้น เซง	พรรคสันนิบาตฯ	อินเส่ง
5	คอ ยี ยี	สมาชิกสมทบพรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า(CPB)	อินเส่ง
6	โก โก ยี	พรรคสันนิบาตฯ	ดวงกุ
7	อู๋ ยิน หม่อง	พรรคสันนิบาตฯ	ทาเจ็ด
8	โก โย ตุน	มวลพม่าแห่งสหภาพนักศึกษา (ABFSU)	ทาเจ็ด
9	อู๋ ยี ชุ่น	พรรคประชาชนรักชาติ (P.P.P.)	ทาเจ็ด
10	อู๋ ยี ทิน อู	พรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า	อินเส่ง
11	โก ยี ชู	พรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า	อินเส่ง
12	โก ยอ ลวิน	พรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า	การาวดี
13	โก ยอ ฉิน ทิว	พรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า	อินเส่ง
14	โก ยี วิน	พรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า	อินเส่ง
15	โก ยอ ยอ อู	พรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า	อินเส่ง (ขังเดี่ยว)

ที่มา : Human Rights Yearbook 1995 : Burma. Human Rights Documentation Unit (NCGUB), 1996.

หมายเหตุ : NLD : National League for Democracy.

CPB : Communist Party of Burma.

ABFSU: All Burma Federation of Students Union.

P.P.P. : People Patriotic Party

สำหรับนักโทษการเมืองที่สังกัดองค์กรที่นอกเหนือไปจากนี้ ก็มีสมาชิกจากคณะกรรมการบริหารกลาง (Central Executive Committee) พรรคประชาธิปไตยเพื่อสังคมใหม่ (Democratic Party for New Society) คณะกรรมการกลาง (Central Committee) พรรคประชาธิปไตย (Democracy Party) และคณะกรรมการบริหารภาค (Division Organising Committee)

สิทธิเด็ก

แม้ว่าในอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับค.ศ. 1989 (UN 1989 Convention on the Rights of the Child) จะห้ามใช้แรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นทหาร¹⁸ แต่ทหารส่วนใหญ่ของพวกก็เป็นเด็กผู้ชายที่มีอายุในช่วงนี้ทั้งสิ้น โดยถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาในพม่าที่นำแรงงานเด็กมาทำงานให้กับรัฐบาล เนื่องจากพม่าตกอยู่ในภาวะสงครามมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่ก่อนการปฏิวัติใน ค.ศ. 1988 การนำเด็ก ๆ มาเป็นทหารในพม่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง เพราะเด็ก ๆ เหล่านี้มักจะถูกบังคับมากกว่าสมัครใจ ทั้งยังถูกฆ่าในระหว่างการสู้รบ และต้องพลัดพรากจากครอบครัว การนำเด็ก ๆ พวกนี้มาทำงานก็มีทั้งถูกบังคับข่มขู่ ถูกลักพาตัว และในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่เด็กเหล่านี้ก็จะถูกทหารพม่ากระทำทารุณอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการทรมานหรือฆ่าทิ้ง

อย่างไรก็ดี บางครั้งเด็ก ๆ ที่มาเป็นทหารก็ไม่มีทางเลือกมากนัก เนื่องจากคนในครอบครัวถูกฆ่าตายหมดแล้ว ไม่มีใครดูแล ดังนั้นพวกเขาจึงต้องหาอาหารเพื่อเลี้ยงตัวเอง แต่จะไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ก็เป็นไปได้ยากลำบากเพราะยังเด็กอยู่ การตัดสินใจไปเป็นทหารจึงเป็นทางเลือกสุดท้าย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเด็กพวกนี้ก็จะเด็กกำพร้า เด็กจรจัด หรือเด็กที่ลักพาตัวมาจากหมู่บ้านตามชายแดน โดยเฉพาะจากชนกลุ่มน้อย ถ้าเป็นเด็กกำพร้า ที่พ่อแม่ถูกทหารพม่าสังหาร ก็มักจะไปสมัครเป็นทหารของกองกำลังชนกลุ่มน้อยเนื่องจากต้องการแก้แค้นทหารฝ่ายรัฐบาล แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่ไปเข้าร่วมกับกองกำลังของรัฐบาลเช่นกัน

ไม่ว่าจะเป็นกองกำลังฝ่ายไหน เด็กเหล่านี้ก็ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยการกระทำที่ทารุณอยู่เสมอ พวกเขาต้องทำหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน ทั้งการเป็นแนวหน้าออกรบ ตรวจสอบระเบิด ปรุงอาหาร ฝึชาม เป็นองครักษ์ประจำตัวผู้บังคับบัญชา เป็นลูกหาบ บรรจุกะสุนปืนใหญ่ และบางครั้งก็ต้องเป็นเกราะกำบังให้กองกำลังด้วย อย่างไรก็ตาม แม้เด็ก ๆ จะทำงานที่หนักมาก แต่ก็ยังได้รับการปฏิบัติที่ขาดความเอาใจใส่ การให้อาหารน้ำและยารักษาโรคไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้เด็กต้องเจ็บป่วย และถูกทิ้งให้ตายในที่สุด และสิ่งสำคัญก็คือเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน จะมีก็เพียงแต่การศึกษาการใช้อาวุธเท่านั้น

¹⁸ National Coalition Government of the Union of Burma, Human Rights Yearbook 1995 : Burma, op. cit., p. 117.

อนึ่ง ยังมีเด็กอีกหลายคนที่ไม่ได้ไปเป็นทหารหรือพ่อแม่ก็ไม่ได้ถูกฆ่าตาย แต่เนื่องจากความยากจน ไม่มีจะกินอันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำของประเทศ ทำให้เด็กเป็นจำนวนมากละทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดเข้าไปในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อหางานทำ เช่นในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในธุรกิจทางเพศ โดยกองทุนระหว่างประเทศเพื่อช่วยเหลือเด็กแห่งสหประชาชาติหรือยูนิเซฟ (United Nations International Children's Emergency Fund - UNICEF) ได้ประมาณตัวเลขค.ศ. 1994 ว่ามีจำนวนเด็กชาวพม่าในธุรกิจทางเพศของไทยถึงกว่า 40,000 คน¹⁹

ทหารเด็กเหล่านี้มีส่วนในการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อนร่วมชาติเช่นกัน กล่าวคือ พวกเขาจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่อาวุโสให้ทรมานผู้อื่น อีกทั้งยังต้องคอยเฝ้าค้นทางขณะเจ้าหน้าที่อาวุโสข่มขืนผู้หญิงพม่า และยังคงมีส่วนในการฆ่าคนชาติเดียวกันในการสู้รบกันอีกด้วย เด็ก ๆ กระทำการเหล่านี้เพื่อผลประโยชน์ของตัวเองและของครอบครัวในการได้รับอาหารและเสื้อผ้า แม้กระนั้นพวกเขายังถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยการลงโทษโดยการทุบตี กระทบทารุณหรือถูกฆ่าจากผู้บังคับบัญชา เมื่อกระทำการพลาดพลังหรือไม่ถูกใจผู้บังคับบัญชา

สิทธิแรงงาน

ลักษณะการละเมิดสิทธิมนุษยชนของแรงงานในพม่า เกิดขึ้นกับการใช้งานสองประเภท ได้แก่ ลูกหาบ และคนงานสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานเช่น ถนน ทางรถไฟ สนามบิน และซ่อมแซมสถานที่ต่าง ๆ เช่น พระราชวังมัณฑะเลย์

การบังคับใช้แรงงานของลูกหาบในพม่า จัดได้ว่าเป็นรูปแบบของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เห็นได้ชัดเจนรูปแบบหนึ่ง^{*} ลูกหาบส่วนใหญ่ถูกลักพาตัวมาจากหมู่บ้านต่าง ๆ หรือแม้แต่ในเมืองใหญ่ ให้มาทำหน้าที่แบกสัมภาระและอาวุธยุทโธปกรณ์ของกองกำลังรัฐบาลซึ่งหนักและมีเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังไม่ได้รับอาหารที่เพียงพอแต่ก็ไม่สามารถหยุดได้เนื่องจากถ้าหยุดเดินก็อาจจะถูกทุบตีและถูกฆ่าได้

¹⁹ Ibid., p. 118.

* การบังคับใช้แรงงานคนมาเป็นลูกหาบ มีมาตั้งแต่สมัยพม่าเป็นอาณานิคมของอังกฤษ โดยกองทัพอังกฤษได้ใช้ชายชาวพม่ามาเป็นลูกหาบ ทั้งด้วยการว่าจ้างและการเกณฑ์มาจากหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อแบกสัมภาระไปยังหมู่บ้านอื่น ๆ เมื่อถึงสมัยของนายพลเนวินเป็นผู้นำค.ศ. 1962 ลูกหาบทุกคนได้มาจากการบังคับและไม่มีการจ่ายค่าจ้าง จนถึงรัฐบาลปัจจุบันก็ยังคงเป็นเช่นนั้น

นอกจากนี้ เส้นทางคมนาคมที่ใช้ขนอาวุธจากศูนย์กลางกองกำลังในเมืองมายังชายแดนก็เต็มไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากพม่านั้นมีภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยภูเขาสูงชัน ป่าทึบ และไม่มีถนน โดยเฉพาะในฤดูฝนนั้น เส้นทางต่าง ๆ ก็ยิ่งขรุขระและลำบากมาก ส่งผลให้ลูกหาบหลายคนที่มีสัมภาระอยู่เต็มหลังต้องเจ็บป่วยและไม่สามารถเดินได้ ในที่สุดก็ต้องถูกทิ้งให้เสียชีวิตตามทางเดิน

รัฐบาลพม่าจัดประเภทของลูกหาบไว้ 11 ประเภท ซึ่งพอจะยกตัวอย่างที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้²⁰

1. ลูกหาบปฏิบัติการ (Operations Porters)

ลูกหาบประเภทนี้เกิดจากการลักพาตัวของรัฐบาลสโลว์คเมื่อต้องการลูกหาบอย่างเร่งด่วนเพื่อเสริมกองกำลัง ในการปฏิบัติการรุกรานชายแดนอย่างเร่งด่วน ทหารจะใช้วิธีหาลูกหาบประเภทนี้จากในหมู่บ้านในเมืองโดยวิธีการใช้วิธีโอดคิดไว้ตามกำแพง สถานีรถไฟ หรือแม้แต่ในงานฉลอง และพิธีกรรมทางศาสนา รวมทั้งงานใด ๆ ที่มีการชุมนุมประชาชนเป็นจำนวนมาก เมื่อพบพลเรือนหรือชาวบ้านที่สุขภาพดี อยู่ในวัยหนุ่มสาว ก็จะถูกบังคับและจับมาที่กองบัญชาการทันที และถ้าหนักก็จะถูกฆ่าตายเท่านั้น

2. ลูกหาบประจำ (Permanent Porters)

ค่ายทหารแต่ละแห่งจำเป็นต้องมี ลูกหาบประจำไว้คอยแบกสัมภาระและส่งข่าวสารระหว่างค่าย แม้ว่าขณะนั้นจะไม่มีการสู้รบก็ตาม ลูกหาบประเภทนี้ได้มาจากการบังคับเอามาจากหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียงกับค่ายทหารนั้น ๆ โดยต้องนำอาหารและเสื้อผ้าไปเอง และถ้าจำเป็นก็ต้องนอนค้างที่ค่ายนั้นด้วย พร้อมกับทำทุกอย่างตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาแม้แต่การถูกข่มขืนในกรณีที่เป็นผู้หญิงก็ตาม ลูกหาบประเภทนี้ก็อาจจะมีการสับเปลี่ยนกับคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน หรืออาจจะไม่ได้รับการปล่อยตัวเลยก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม ลูกหาบประจำมักจะได้รับการปฏิบัติที่ทารุณน้อยกว่าลูกหาบปฏิบัติการ เนื่องจากพวกเขามีอาหารและเสื้อผ้าของตัวเอง จึงไม่ค่อยเจ็บไข้ได้ป่วย ส่งผลให้มีแรงทำงานได้สม่ำเสมอ

3. ลูกหาบฉุกเฉิน (Emergency Porters)

นอกจากลูกหาบประจำแล้ว ชาวบ้านก็อาจได้รับคำสั่งให้ส่งคนไปเป็นแรงงานในช่วงระยะสั้น ๆ เช่น ขนข้าวและเสบียงต่าง ๆ ไปยังฐานที่มั่นในชนบทอื่น ๆ โดยลูกหาบต้องเอาอาหารและ

²⁰ National Coalition Government of the Union of Burma, Human Rights Yearbook 1995 : Burma, *op. cit.*, pp. 141 - 147.

เสื้อผ้าไปเองเช่นกัน ลูกหาบประเภทนี้มักจะไม่ได้รับการข่มขู่ทารุณมากนัก ยกเว้นการข่มขืนแรงงานผู้หญิงก็ยังคงมีอยู่เสมอ และก็ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมที่เข้มงวดเหมือนลูกหาบประเภทอื่น นอกจากนี้ลูกหาบฉุกเฉินก็อาจกลายเป็นลูกหาบปฏิบัติการได้ เมื่อทหารสตรัคต้องการ และบางครั้งก็ถูกส่งออกไปเป็นแนวหน้าอีกด้วย

4. ลูกหาบโคขบ้งเอิญ (Porters of Opportunity)

ลูกหาบประเภทนี้ เกิดจากการที่กองกำลังสตรัคอยู่ในระหว่างการเดินขบวนแล้วผ่านไปเห็นชาวบ้านหรือชาวบ้านทั่วไปเดินอยู่ตามถนนหนทางหรือในป่า ก็จะเข้าไปจับแล้วกล่าวหาว่าเป็นกบฏ พร้อมทั้งบังคับให้เป็นลูกหาบบางครั้งก็ถูกจับไว้ไม่กี่ชั่วโมง แต่บางคนก็ถูกจับไว้เป็นเวลานาน การปฏิบัติต่อลูกหาบประเภทนี้เต็มไปด้วยมาตรการที่เข้มงวดมาก รวมทั้งการทรมานจนตาย กล่าวได้ว่าพวกเขาได้รับการปฏิบัติเสมือนลูกหาบปฏิบัติการเลยทีเดียว

5. ลูกหาบที่เกิดจากการลงโทษ (Portering as Punishment)

ในเขตเมืองทั่วไป ตำรวจและทหารมักจะออกตรวจตราตามบ้านของประชาชนในตอนกลางคืนเพื่อจับผิดในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ถ้าบ้านใดไม่มีเงินจ่ายค่าคุ้มครองประจำเดือนหรือไม่ได้ไปแจ้งเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นกรณีมีแขกมาพักที่บ้าน หรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่พอใจด้วยเหตุผลส่วนตัว คนเหล่านี้ก็จะถูกจับกุมตัวไปที่โรงพัก จากนั้นก็จะส่งไปให้กับกองทัพของทหารพม่า ซึ่งส่วนใหญ่จะส่งไปเป็นลูกหาบปฏิบัติการ โดยเฉพาะในช่วงที่ต้องสู้รบอย่างหนัก ทางกองทัพจะมีความต้องการลูกหาบปฏิบัติการมาก ดังนั้น วิธีการในการหาลูกหาบจึงต้องใช้การสร้างข้อกล่าวหาของตำรวจเพื่อจะได้จับกุมมาเป็นลูกหาบนั่นเอง

นอกจากลูกหาบทั้ง 5 ประเภทข้างต้นแล้ว ในพม่ายังมีลูกหาบอีกหลายประเภทซึ่งเกิดจากการบังคับและข่มขู่ทั้งสิ้นอันได้แก่ ลูกหาบที่มาจากนักโทษ (Convict Porters) การจ้างผู้อื่นมาเป็นลูกหาบแทนตน (Paid Porters) ลูกหาบสำหรับใช้ในสงครามโดยเฉพาะ (Porters in Battle) ลูกหาบที่เป็นผู้หญิงเด็กและคนชรา (Women, Children and the Elderly) ลูกหาบที่ใช้แทนสินบนและค่าธรรมเนียม (Porters Fees and Bribes) และการเป็นลูกหาบเพราะคัดค้านรัฐบาล (Portering for Opposition)

สำหรับแรงงานที่รัฐบาลสตรัคเกณฑ์มาสร้างสาธารณูปโภคอย่างเร่งด่วนนั้น เนื่องจากต้องการสร้างการคมนาคมที่สะดวก เพื่อกระตุ้นการลงทุนของบริษัทต่างชาติโดยเฉพาะถนนที่มุ่งไปสู่เหมืองหินและเพชรพลอย รวมทั้งผลประโยชน์ที่รัฐบาลจะได้จากความสะดวกในการขนส่งเสบียงและสัมภาระ ไปยังฐานที่มั่นตามชายแดนที่อยู่ห่างออกไป

แรงงานลักษณะนี้จะเกณฑ์มาจากประชาชนและชาวบ้านทั่ว ๆ ไป ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง และเด็ก ขกเว้นข้าราชการพลเรือน สมาชิกรัฐสภาเพื่อความเป็นเอกภาพและการพัฒนา (The Union Solidarity and Development Association - USDA) พนักงานดับเพลิงและทหารสตอร์ค โดยแรงงานทุกคนต้องนำอาหาร เสื้อผ้า และเครื่องมือในการก่อสร้างมาเอง และต้องออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาทำงานเองทั้งหมด โดยปราศจากค่าแรงจากรัฐบาล นอกจากนี้ยังต้องทำงานก่อสร้างสาธารณูปโภค อย่างทางรถไฟ และถนน ไม่ว่าจะเป็นถนนเล็กหรือใหญ่ ต้องขนหินหนักหลาย กิโลกรัม ซึ่งเป็นงานที่ขากลำบากและทารุณมาก แต่แรงงานเหล่านี้ก็ยังถูกบังคับให้ทำงานอย่างหามรุ่งหามค่ำ แม้แต่ในฤดูฝนซึ่งการก่อสร้างไม่สะดวกก็ต้องทำต่อไป โดยแรงงานเหล่านี้จะมีจำนวนตั้งแต่ หลายร้อยคนจนถึงหลายพันคนในแต่ละพื้นที่ของการก่อสร้าง

แม้ว่าพม่าจะเป็นสมาชิกองค์การแรงงานสากล (International Labour Organization - ILO) ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามการบังคับแรงงานเพื่อเป็นลูกหาบ แต่ก็ไม่มีมาตรการอย่างชัดเจนที่จะก่อให้เกิดการปฏิบัติตามบทบัญญัติ ส่งผลให้เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1995 องค์กรนิรโทษกรรมระหว่างประเทศ (Amnesty International) ได้ออกหนังสือพิเศษประณามสภาพค่ายกักกันแรงงานของพม่า และในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน สมัชชาสหประชาชาติได้มีมติแสดงความเสียใจต่อการละเมิดสิทธิแรงงานที่ยังคงดำเนินอยู่ในพม่า ซ้ำอีกเป็นครั้งที่ห้า²¹

สิทธิของผู้หญิง

ตั้งแต่รัฐบาลสตอร์คขึ้นปกครองประเทศ การทารุณผู้หญิงพม่าก็มีมากขึ้น ตามประเพณีของพม่าผู้หญิงไม่มีสิทธิเท่าเทียมผู้ชายและต้องเดินตามหลังผู้ชาย²² พวกเธอก็เหมือนกับชาวบ้านคนอื่น ๆ ที่ถูกฆ่าโดยไม่มีเหตุผล ถูกทรมาน ถูกจับตัวไป ถูกบังคับให้เป็นแรงงาน เป็นลูกหาบ อีกทั้งยังได้รับการปฏิเสธในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเด็ดขาด และการถูกบังคับให้ย้ายถิ่นฐาน นอกจากนี้การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่พวกเธอได้รับจากฝ่ายทหารก็คือการข่มขืนในระหว่างถูกจับตัวไปหรือเป็นลูกหาบอยู่ ซึ่งการข่มขืนนี้ถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาสำหรับทหารสตอร์คทุกคน เมื่อ

²¹ The Union Solidarity and Development Association (USDA) เป็นองค์กรทางการเมืองซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลพม่าในค.ศ. 1993 เพื่อสนับสนุนให้ข้าราชการและประชาชนชาวพม่าได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง ภายหลังจากได้กลายเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการแสดงปฏิริยาตอบโต้กิจกรรมทางการเมืองของพรรคฝ่ายค้าน

²² กลุ่มต่อสู้เพื่อพม่า, พม่ากับทางเลือกของการท่องเที่ยว, แปลจาก Burma : The Alternative Guide, หน้า 21.

²³ C.E.K, "A New Paradigm for Activism," Burma Issues : New Analysis & People's Stories 7, No.12 (December 1997): 5 , 7.

ไปถึงหมู่บ้านโคทหารเหล่านี้ต้องค้นหาผู้หญิงซึ่งนอกจากจะนำมาเป็นแรงงานแล้ว ก็ยังเอาไว้สำหรับละเมิดทางเพศในตอนกลางคืน แม้แต่ผู้หญิงที่กำลังตั้งครรภ์ก็มิได้รับการยกเว้น อีกทั้งยังถูกข่มขู่ไม่ให้เปิดเผยให้ใครทราบมิฉะนั้นก็จะถูกฆ่าตาย

บางครั้งผู้หญิงพม่าเหล่านี้ก็ตั้งครรภ์โดยที่ไม่ทราบว่าบิดาของบุตรในครรภ์เป็นทหารคนใด และเมื่อเกิดเรื่องเช่นนี้ เธอก็จะถูกบังคับจากผู้บังคับบัญชาให้แต่งงานกับทหารคนใดคนหนึ่ง ส่งผลให้คุณค่าของผู้หญิงพม่าถูกทำลายลงอย่างสิ้นเชิงโดยการกระทำของทหารสตอร์ค

การข่มขืนผู้หญิงโดยถือเป็นประเพณีปฏิบัติของทหารสตอร์ค ส่งผลให้ผู้หญิงพม่าที่ติดเชื้อเอชไอวี (HIV) หรือเชื้อเอดส์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในค.ศ. 1996 จำนวนติดเชื้อเอดส์ในพม่าปีประมาณ 500,000 คน เนื่องจากไม่มีการเตรียมการและศึกษาในเรื่องนี้มาก่อน²³ และส่งผลสืบเนื่องไปยังประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะไทย เมื่อผู้หญิงที่ติดเชื้อเอดส์ถูกบังคับหรือสมัครใจเข้ามาทำงานขายบริการในไทยโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

การกระทำทารุณต่าง ๆ ต่อผู้หญิงพม่าของทหารสตอร์ค ถือเป็นประเพณีและไม่เป็นความผิดแต่อย่างใดแต่สำหรับประชาคมโลกแล้ว ผู้หญิงก็สามารถมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายในฐานะที่เป็นมนุษย์เช่นเดียวกัน ข่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่ผู้ชายพึงมี ดังนั้นการที่ทหารสตอร์คกระทำสิ่งเหล่านี้ต่อผู้หญิงที่เป็นชนชาติเดียวกับตน จัดว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรงที่สุดประเภทหนึ่ง

สิทธิของชนกลุ่มน้อย

ปัญหาชนกลุ่มน้อยในพม่าเกิดขึ้นตั้งแต่เป็นเอกราชจากอังกฤษในค.ศ. 1948 กล่าวคือ ก่อนหน้าที่พม่าจะตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ราชอาณาจักรของกษัตริย์พม่าไม่ได้แผ่ขยายอาณาเขตเข้าไปปกครองแคว้นอิสระของชนกลุ่มน้อย ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ จะมีการปกครองตนเอง สำนึกของความเป็นชาติของชนกลุ่มน้อยจึงไม่ผูกพันกับราชอาณาจักรของพม่าแต่อย่างใด ดังนั้นเมื่ออังกฤษเข้าปกครองพม่า ก็ยังคงให้สิทธิชนกลุ่มน้อยในการปกครองตนเองต่อไปดังเดิม และยังคงให้สิทธิได้มีโอกาสเข้ารับราชการในตำแหน่งต่าง ๆ เพราะอังกฤษไม่ไว้วางใจที่จะให้ชาวพม่าปกครอง และมักจะใช้ชนกลุ่มน้อยในการปราบปรามจลาจลและการกบฏของชาวพม่าอยู่เสมอ การกระทำเช่นนี้ได้ก่อให้เกิดความเกลียดชังและความไม่ไว้วางใจระหว่างชาวพม่าและชนกลุ่ม

²³ V.J.C, "HIV/AIDS in Burma : An Overview," *Burma Issues : New , Analysis & People's Stories* 7, No. 10 (October 1997): 4 , 7.

น้อยต่าง ๆ เรื่อยมา อันเนื่องมาจากการที่อังกฤษนำนโยบายแบ่งแยกในการปกครองมาใช้ โดยการให้อิสระแก่ชนกลุ่มน้อยในพม่า ดังนั้น ชนกลุ่มน้อยที่ไม่ใช่เชื้อสายพม่า ดังเช่น กะเหรี่ยง คะฉิ่น มอญ ฉานหรือไทยใหญ่ ว่าเป็นต้น จึงพยายามเรียกร้องขอปกครองตนเองและเป็นอิสระจากรัฐบาลพม่า เมื่อพม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษ

ความขัดแย้งยังเกิดจากสาเหตุอีกประการหนึ่งคือ ผู้นำต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมในขณะนั้นคืออองซาน ซึ่งเป็นบิดาของนางออง ซาน ซู จี ได้จัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวหลังได้รับเอกราชโดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ. 1947 มีการประชุมร่วมกับชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ และมีมติร่วมกันว่า ชาวพม่าและชนกลุ่มน้อยจะร่วมกันด้วยระบอบสหภาพ และชนกลุ่มน้อยสามารถแยกตัวออกจากสหภาพพม่าได้หลังจากระยะเวลาสิบปีผ่านไป แต่อย่างไรก็ดี ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันได้เกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้แล้ว ทำให้เกิดการขัดแย้งและแยกตัวออกเป็นกลุ่มทางการเมืองหลายกลุ่ม ซึ่งมีทั้งกลุ่มที่นิยมคอมมิวนิสต์และชนกลุ่มน้อยที่ต้องการแยกตัวเป็นอิสระ ความขัดแย้งเริ่มรุนแรงมากขึ้นเมื่อออง ซาน ถูกยิงเสียชีวิตในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1947 ส่งผลให้แนวความคิดในการให้ความเสมอภาคแก่ชนกลุ่มน้อยไม่ได้รับการดำเนินการต่อมาจากผู้นำรุ่นหลัง

อย่างไรก็ดี อู นู ผู้นำต่อจากอองซานก็เห็นด้วยที่จะให้ความเสมอภาคแก่ชนกลุ่มน้อย แต่ไม่เห็นด้วยที่ชนกลุ่มน้อยต้องการแยกเป็นรัฐอิสระ ส่งผลให้ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ไม่พอใจมากในการที่รัฐบาลพม่าพยายามที่จะครอบงำทางการเมืองและนำไปสู่การเกิดสงครามกลางเมืองกันตลอดเวลา

เมื่อถึงสมัยนายพลเนวินขึ้นเป็นผู้ในค.ศ. 1962 ได้ปรับปรุงกองทัพพม่าให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพเพื่อปราบปรามชนกลุ่มน้อยที่ทำการต่อสู้กับรัฐบาล ขณะเดียวกันกองกำลังชนกลุ่มน้อยก็มีกำลังที่เข้มแข็งขึ้น ส่งผลให้เกิดความวุ่นวายภายในประเทศอย่างรุนแรง แต่อย่างไรก็ดี ภายใต้อำนาจการปกครองของนายพลเนวินก็สามารถควบคุมชนกลุ่มน้อยไม่ให้มีอำนาจเหนือกว่ารัฐบาลได้ โดยการสร้างความเป็นเอกภาพของประเทศโดยให้ การบริหารกิจการทุกอย่างรวมทั้งรัฐของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ถือเป็นอำนาจของรัฐบาลกลางเท่านั้น ปฏิเสธการแยกตัวของชนกลุ่มน้อยโดยสิ้นเชิง และใช้วิธีการทางทหารเข้าแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกลางและชนกลุ่มน้อยอย่างรุนแรง กองกำลังชนกลุ่มน้อยก็มีจำนวนคนเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากประชาชนและนักศึกษาที่ถูกรัฐบาลใช้กำลังทหารเข้าปราบปรามการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างเห็นมโหฬาร ทำให้ส่วนหนึ่งต้องหลบหนีออกนอกประเทศไปเข้ากับฝ่ายกองกำลังชนกลุ่มน้อย

อนึ่ง นอกจากการต่อสู้ระหว่างทหารพม่ากับชนกลุ่มน้อยแล้ว ก็ยังมีการต่อสู้ระหว่างชนกลุ่มน้อยด้วยกันเองด้วย เช่น การสู้รบระหว่างพวกว้ากับกลุ่มไทใหญ่หรือไตของขุนสำ และระหว่างพวกโกกั้งกับคะฉิ่นเพื่อแย่งชิงอำนาจกัน รัฐบาลพม่านอกจากจะใช้วิธีการปราบปรามอย่างรุนแรงตลอดมา ก็ยังใช้วิธีการทางกฎหมายโดยการประกาศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1990 ให้องค์กรจัดตั้งของชนกลุ่มน้อยที่สำคัญสี่กลุ่มเป็นองค์กรที่ผิดกฎหมาย อันได้แก่ สหภาพกะเหรี่ยงแห่งชาติ (Karen National Union - KNU) องค์กรคะฉิ่นอิสระ (Kachin Independence Organization - KIO) พรรครัฐมอญใหม่ (New Mon State Party - NMSP) และ พรรคก้าวหน้าแห่งชาติกะเหรี่ยงแดง (Karen National Progress Party - KNPP)²⁴

เหตุการณ์สำคัญที่บ่งชี้ถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชนกลุ่มน้อยอย่างทารุณและน่ารังเกียจเหตุการณ์หนึ่ง คือ ความคิดที่จะให้ชนกลุ่มน้อยเชื้อสายต่าง ๆ มาอยู่รวมกันในสถานที่ที่รัฐบาลจัดไว้ เพื่อให้หนักท้องเที่ยวต่างชาติเข้าชม²⁵ แนวความคิดนี้มาจากนายทหารสตอร์ระดับอาวุโส พลโทหม่อง ทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาพื้นที่ชายแดน (Ministry of Border Areas Development) ได้กล่าวในที่ประชุมเทศมนตรีอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 1995 ว่ารัฐบาลสตอร์มีโครงการที่จะจัดตั้งหมู่บ้านชนกลุ่มน้อยเชื้อสายต่าง ๆ เพื่อให้หนักท้องเที่ยวมาทัศนศึกษา ณ บริเวณใกล้เคียง ๆ กับสะพานสิริริมซึ่งอยู่ระหว่างเมืองย่างกุ้งกับสิริริม ในหมู่บ้านนี้จะได้รับการตกแต่งให้สอดคล้องกับลักษณะวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละกลุ่ม จากนั้น ก็จะนำชาวบ้านจากชนกลุ่มน้อยในที่ต่าง ๆ มารวมกันไว้ในสถานที่ซึ่งพวกสตอร์เรียกว่า สวนสัตว์ แนวความคิดนี้ แม้ยังไม่สำเร็จเป็นรูปธรรมในปัจจุบัน แต่ก็แสดงออกถึงการเหยียดหยามความเป็นมนุษย์ของผู้ซึ่งมีข้อแตกต่างกับตนเพียงแค่อุบัติชาติต่างเท่านั้น

ปัจจุบัน แม้จะมีข้อตกลงหยุดยิงระหว่างรัฐบาลกับชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ สถานการณ์ภายในประเทศก็ยังไม่สงบ เพราะนอกจากการปราบปรามประชาชนที่ออกมาแสดงความไม่พอใจในการปกครองประเทศของรัฐบาลทหารแล้ว ความขัดแย้งทางการเมืองกับชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ในประเทศก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง การแก้ปัญหาของรัฐบาลสตอร์คือการใช้กำลังเข้าปราบปรามอย่างรุนแรง เนื่องจากเหตุผลสำคัญที่การลงทุนในพม่าส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ที่มีปัญหากับรัฐบาลพม่า โดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ที่รัฐบาลขายสัมปทานให้บริษัท

²⁴ พรพิมล ตรีโชติ, “พม่า,” เอเชียรายปี 1991/2534 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), หน้า 186.

²⁵ National Coalition Government of the Union of Burma, Human Rights Yearbook 1995, *op. cit.*, p. 263.

ต่างชาติ ดังนั้น จึงต้องใช้กำลังยึดอำนาจการปกครองและแย่งชิงพื้นที่ในการลงทุนเพื่อผลประโยชน์ของรัฐบาล ซึ่งส่งผลให้ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเช่น จีน อินเดีย และไทยต้องได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลต่อชนกลุ่มน้อย นั่นก็คือต้องรับผู้อพยพตามแนวชายแดนที่อยู่ติดกับพม่า ผู้อพยพเหล่านี้หลบหนีการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากทหารพม่าไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายและจิตใจ ทั้งโดนทำร้าย ฆ่า ข่มขืน หรือแย่งที่ทำมาหากิน ปัญหาผู้อพยพจะยังมีอยู่ต่อไป ทราบไคที่รัฐบาลพม่ายังไม่แก้ไขปัญหาความขัดแย้งกับชนกลุ่มน้อยอย่างจริงจังและสันติ และทราบไคที่ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ยังไม่ได้ปกครองตนเองเป็นรัฐอิสระจากรัฐบาลพม่า

สรุป

แม้ว่ารัฐบาลสลอร์คซึ่งปัจจุบันจะเปลี่ยนภาพพจน์โดยใช้ชื่อใหม่ว่า สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ และมีการเปลี่ยนแปลงคณะผู้บริหารในระดับต่างบางตำแหน่ง แต่สำหรับระดับผู้นำนั้นยังเป็นกลุ่มเดิม คือประธานสภายังคงเป็นพลเอกตันจ่วย และเลขาธิการสภาก็ยังคงเป็นพลโทจิน ชุ่น เช่นเดิม ความพยายามในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสายตาประชาคมโลกโดยเฉพาะกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น ดูเหมือนว่ารัฐบาลจะกระทำ เฉพาะช่วงก่อนที่อาเซียนจะพิจารณารับพม่าเข้าเป็นสมาชิกเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยควันางอง ซาน ซู จี จากการกักบริเวณ แต่ก็ยังคงเข้มงวดและพร้อมจะปราบปรามทันที หากมีลักษณะคุกคามความมั่นคงของชาติอีก การปล่อยตัวนักโทษการเมืองคนอื่น ๆ มีการไปเยือนนานาประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศกลุ่มอาเซียน และเมื่ออาเซียนยอมรับพม่าเข้าเป็นสมาชิกในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1997 อย่างไม่มีเงื่อนไข ส่งผลให้พม่ามีฐานะทางการเมืองระหว่างประเทศที่เข้มแข็งขึ้น และยังทำให้พม่ามีการเคลื่อนไหวในการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อไปอีกด้วย

เหตุผลหนึ่งที่พม่าไม่พยายามปรับปรุงปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไม่ว่าจะเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพทางการเมือง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การฆ่าคนโดยปราศจากเหตุผล การกักขังหน่วงเหนี่ยวนักโทษการเมือง การละเมิดสิทธิเด็ก ผู้หญิง แรงงาน และเอาเปรียบชนกลุ่มน้อย ก็เพราะว่าถ้าหากรัฐบาลพม่ายอมรับข้อกล่าวหาจากประเทศตะวันตกและปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ต้องการให้พม่าปรับปรุงสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ก็เท่ากับว่าพม่ายอมให้ประเทศตะวันตกเข้ามาบีบบทบาทในการแทรกแซงกิจการภายในได้ ซึ่งรัฐบาลพม่าไม่สามารถรับได้ ทั้งนี้เนื่องจากในอดีตพม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษมาเป็นเวลานาน เมื่อได้รับเอกราชและมีอำนาจธิปไตยเหนือดินแดนของตน จึงไม่ยอมให้ต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลใด ๆ ได้อีก

อนึ่ง พม่าได้รับการพิจารณาเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนโดยไม่มีเงื่อนไขในการปรับปรุงปัญหาสิทธิมนุษยชน แต่อย่างไร อันเนื่องมาจากอาเซียนคำนึงความสัมพันธ์กับพม่าโดยยึดหลักการที่ว่า ไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศสมาชิก หรือที่เรียกว่าความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Engagement) ดังนั้น กรณีปัญหาการเมืองภายในและการละเมิดสิทธิมนุษยชนของพม่า จึงมีข้อเสนอแนะสำคัญในการรับเข้าเป็นสมาชิกอาเซียน แต่จะใช้วิธีค่อย ๆ เกรงใจหว่านล้อมให้มีการปรับปรุงสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศหลังจากนี้ ตามลำดับ

นอกจากนี้ การบีบบังคับพม่าทางการค้าจากประเทศตะวันตกโดยใช้เงื่อนไขปัญหาสิทธิมนุษยชน รัฐบาลพม่าก็ไม่สามารถยอมรับได้ เพราะย่อมส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาล และที่สำคัญก็คือความอยู่รอดของพม่าก็ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการค้าหรือความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากประเทศตะวันตกเท่านั้น แต่กลับมีความสัมพันธ์ทางการค้าที่แน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากกว่าโดยเฉพาะจีน ญี่ปุ่น ไทย และสิงคโปร์ โดยจีนนั้นก็ปัญหาสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกับพม่า สำหรับไทยและสิงคโปร์ก็ดำเนินนโยบายความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ภายใต้กรอบของอาเซียนอยู่แล้ว ส่วนญี่ปุ่นก็ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาแก่พม่าเป็นระยะ ๆ แม้จะดำเนินการกรณีมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่าบ้าง แต่ก็ไม่ถึงกับระงับความช่วยเหลือ ดังนั้น ประเทศตะวันตกจึงไม่สามารถต่อรองทางการค้าโดยใช้เงื่อนไขเกี่ยวกับปัญหาสิทธิมนุษยชนได้มากนัก

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า แม้รัฐบาลพม่าจะถูกประทุงหรือใช้มาตรการใด ๆ จากประเทศตะวันตกเช่นกลุ่มสหภาพยุโรปและสหรัฐฯ และประเทศที่สนับสนุนขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตย เช่น ออสเตรเลีย รวมทั้งการถูกประณามว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยมติของสหประชาชาติทุกปี รัฐบาลก็มิได้มีท่าทีในการที่จะพยายามปรับปรุงปัญหาเหล่านั้นแต่ประการใด เหตุสำคัญก็คือไม่ว่าจะถูกประทุงประณามมากเพียงใด พม่าก็ยังได้เป็นสมาชิกอาเซียน และยังคงเป็นประเทศที่ต่างชาติให้ความสนใจเข้าไปลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศที่ได้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์และประทุงการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่านั่นเอง

ปัญหาสิทธิมนุษยชนในอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia)

หลังจากการปฏิวัติยึดอำนาจจากประธานาธิบดีซูการ์โน (Sukarno) ของพลเอกซูฮาร์โต (General Suharto) ในค.ศ. 1966 อินโดนีเซียก็ก้าวเข้าสู่ยุคการสร้างระเบียบใหม่ ภายใต้การชี้นำของพลเอกซูฮาร์โต และคณะนายทหารผู้ร่วมก่อการรัฐประหาร และได้คุมอำนาจเรื่อยมาจนถึง

ปัจจุบัน ระบอบการปกครองที่พลเอกซูฮาร์โต ก่อตั้งขึ้นมาเรียกว่าระเบียบใหม่ หรือ ออร์เด บารู (Orde Baru : New Order)²⁶ ตั้งขึ้นเพื่อชักจูงให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจว่าระบอบการปกครองใหม่นี้ จะทำให้อินโดนีเซียมีสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมืองที่แตกต่างจากรัฐบาลสมัยซูการ์โน ซึ่งเป็น สังคมระบบเก่าที่ล้าสมัยและ ไม่มีเสถียรภาพ

อย่างไรก็ดี ในความเป็นจริงแล้ว แม้จะประกาศใช้ระเบียบใหม่ แต่การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่ เกิดขึ้นกลับมิได้แตกต่างจากสภาพการณ์ในสมัยซูการ์โนเลย กล่าวคือรัฐบาลยังคงรวมอำนาจโดย แฝงอำนาจเผด็จการภายใต้การประกาศใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย รวมทั้งการผูก ขาดทางเศรษฐกิจของพลเอกซูฮาร์โตและบริวารแวดล้อมทั้งในกองทัพบก หน่วยงานของรัฐ หรือ แม้แต่สมาชิกในครอบครัว ทั้ง ๆ ที่ประกาศใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมอีกเช่นกัน นอกจากนี้ การลงโทษศัตรูทางการเมืองที่มีแนวคิดตรงข้ามกับรัฐบาล ก็ยังคงเกิดขึ้นเหมือนสมัยของซูการ์โน แต่ในยุคของพลเอกซูฮาร์โตมีลักษณะรวมอำนาจมากกว่า เนื่องจากพลเอกซูฮาร์โตเป็นผู้บัญชาการ กองทัพบก จึงมีอิทธิพลในการควบคุมฝ่ายทหารอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งการสิ้นสุดอย่างเป็นทางการ ของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (Partai Komunis Indonesia : Indonesian Communist Party - PKI) ขณะที่ซูการ์โน เป็นพลเรือนซึ่งต้องเป็นตัวกลางคานอำนาจระหว่างฝ่ายทหารและ คอมมิวนิสต์ ฐานะทางการเมืองจึงไม่ค่อยมั่นคง การลงโทษศัตรูทางการเมืองของพลเอกซูฮาร์โตมี ทั้งรูปแบบของการจับกุมคุมขัง การลงโทษประหารชีวิตและการสังหารหมู่โดยไม่ผ่านกระบวนการ ยุติธรรมใด ๆ

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ แม้จะประกาศใช้ระบบเสรีแต่สภาพ เศรษฐกิจก็ไม่ได้มีการพัฒนา โดยผู้ที่ได้ผลประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจดังกล่าวจะจำกัดอยู่ เฉพาะกลุ่มนายทหาร ครอบครัว และนายทุนนักธุรกิจที่รักษาผลประโยชน์ให้กับรัฐบาล ขณะที่ ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังมีฐานะยากจนมากเช่นเดิม และปัญหาอีกประการที่สืบเนื่องมา ตั้งแต่สมัยซูการ์โนก็คือปัญหาความขัดแย้งกับชนกลุ่มน้อยที่มีเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่างกันที่ อาศัยอยู่ตามเกาะต่าง ๆ ของอินโดนีเซีย อาทิ ชาวอะเจห์ (Aceh) ในสุมาตราเหนือ ชาวบ้านที่นับถือ ศาสนาคริสต์ในเกาะอิเรียน จายา (Irian Jaya) และปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรงที่สุดใน สายตาประชาคมโลกในเกาะติมอร์ตะวันออก (East Timor)

²⁶ ภูวคณ ทรงประเสริฐ, อินโดนีเซีย : อดีตและปัจจุบัน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 444.

สภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น อินโดนีเซียถือว่าเป็นปัญหาภายในของประเทศและไม่ใช่ว่าเป็นปัญหาระหว่างประเทศตามที่ประชาคมโลกรวมทั้งสหรัฐฯ และกลุ่มสหภาพยุโรปยืนยัน เพราะค่านิยมและวิถีปฏิบัติของคนอินโดนีเซียไม่เหมือนกับของตะวันตก ดังนั้นแม้ตามมติที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติจะยืนยันให้เรื่องปัญหาสิทธิมนุษยชนเป็นปัญหาระหว่างประเทศที่สหประชาชาติองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ เอ็นจีโอ สถาบันต่าง ๆ รวมทั้ง ประเทศต่าง ๆ จะมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะเข้าไปตรวจสอบแต่การตรวจสอบและปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศใดประเทศหนึ่งโดยใช้มาตรฐานของประเทศตะวันตก อินโดนีเซียรับไม่ได้ เพราะจะมีลักษณะทวิมาตรฐาน (double standard) เพราะประเทศตะวันตกมีค่านิยมที่แตกต่างกันและถือว่าเป็นการแทรกแซงกิจการภายในด้วย²⁷ พร้อมกันนี้ อินโดนีเซียเองก็มีแนวคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นของตนเองมานานแล้ว โดยมีปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Declaration of Human Rights) ที่ตั้งขึ้นมาพร้อม ๆ กับรัฐธรรมนูญของประเทศในค.ศ. 1945 ซึ่งเรียกว่าปฏิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) สามปี อินโดนีเซียมีความภูมิใจในค่านิยมว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของตนเองมาก โดยมักจะถูกนำมากล่าวถึงบ่อยครั้งไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ทางกฎหมายระหว่างประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักเรียนและคนทั่วไป ความภูมิใจนี้ปรากฏอย่างชัดเจนในคำกล่าวของนายดีวาน แสงแกมมาส (Dewan Hankamnas) รองประธานฝ่ายวิจัยของสภาความมั่นคงแห่งชาติอินโดนีเซีย (Council for National Defense and Security) ในการตอบโต้ต่อคำวิพากษ์วิจารณ์จากประเทศตะวันตก ดังนี้

“They are not the only ones who know about human rights. We have a concept of human rights too.... Foreigners should know that Pancasila addresses the question of human rights.”²⁸

สภาพปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอินโดนีเซีย

แม้อินโดนีเซียจะมีการประกาศใช้ปฏิญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่ค.ศ. 1945 และมีแนวคิดว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นของตนเอง แต่ประชาคมโลกก็ยังพิจารณาเห็นว่าสิทธิมนุษยชนในอินโดนีเซียยังคงถูกละเมิดอย่างรุนแรงเสมอ ไม่ว่าแนวคิดดังกล่าวของอินโดนีเซียจะมีลักษณะใด แต่สภาพปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอินโดนีเซียก็ยังมีอยู่และเพิ่มความรุนแรงตลอดมา

²⁷ Indonesia : Stability and Unity on a Culture of Fear. Asian Forum for Human Rights and Development (Forum - Asia), 1995, p. 66.

²⁸ Ibid., p. 67.

สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง

สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนถูกจำกัดมาตั้งแต่สมัยซูการ์โน ภายใต้การนำ การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบนำทางมาใช้ (Guided Democracy) ในกลางค.ศ. 1959 โดยมีหลักการปัญจศีลา (Pancasila) เป็นอุดมการณ์สูงสุด ลักษณะของระบอบนี้เป็นการปกครอง ระบบครอบครัว ประธานาธิบดีเหมือนบิดา ประชาชนเหมือนบุตรซึ่งต้องเชื่อฟังบิดามารดาคือผู้ ปกครอง และผู้ปกครองจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย แต่การใช้ระบอบนี้ประชาชน ส่วนใหญ่ ก็ยังเห็นว่าเป็นการรวมอำนาจเกินไป ดังนั้น รัฐบาลจึงถูกต่อต้านจากประชาชนทั่วไป อย่างมาก และในที่สุดก็เกิดการปฏิวัติยึดอำนาจโดยไอดิท (Aidit) เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ อินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1965 แต่ก็ถูกฝ่ายทหารโดยพลเอกซูฮาร์โต ผู้บัญชาการกอง ทักษกเข้าปราบปรามและปฏิวัติซ้อน และล้มรัฐบาลของซูการ์โนได้ในค.ศ. 1966 โดย ประธานาธิบดีซูการ์โนได้มอบอำนาจการบริหาร (Supersemar : Executive Authority) อันชอบ ธรรมตามกฎหมายทั้งหมดให้แก่พลเอกซูฮาร์โตและกองทัพบก เมื่อวันที่ 11 มีนาคม ค.ศ. 1966 โดยลงนามในกฤษฎีกา (Surat Perintah Sebelas Maret) แต่งตั้งพลเอกซูฮาร์โตเป็นผู้บัญชาการกอง ทักษก²⁹ ดังนั้นตั้งแต่ ค.ศ. 1966 พลเอกซูฮาร์โตก็กลายเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมทั้งในแง่กฎหมาย และการเมืองแต่เพียงผู้เดียว ในการดูแลรับผิดชอบปัญหาความมั่นคงของรัฐและการควบคุมกลไก การบริหาร เพื่อสร้างบรรยากาศความสงบเรียบร้อยให้กลับคืนสู่อินโดนีเซีย

บุคคลที่ถูกซูฮาร์โตลิดรอนสิทธิเสรีภาพทางการเมืองทันที ก็คือ อดีตประธานาธิบดี ซูการ์โนพร้อมทั้งข้าราชการพลเรือนและข้าราชการทหารที่ยังคงจงรักภักดีต่อซูการ์โน พร้อมด้วย นักการเมืองสายซูการ์โนอีกหลายคน โดยซูฮาร์โตได้ใช้สื่อต่าง ๆ ของรัฐตลอดจนแนวร่วมองค์กร จัดตั้งต่าง ๆ ของกองทัพบก ทำการรณรงค์ในหมู่สาธารณชนอย่างจริงจังตลอดช่วงต้นค.ศ. 1967 ด้วยการทำลายแนวความคิดและบทบาทของซูการ์โนเกี่ยวกับการปฏิวัติอินโดนีเซีย ให้กลายเป็น เรื่องที่ไร้สาระและเป็นไปไม่ได้ จากนั้นซูฮาร์โตยังใช้องค์กรสืบราชการลับทำการศึกษาประวัติเพื่อ กวาดล้างพวกข้าราชการทั้งฝ่ายที่ยังจงรักภักดีต่อซูการ์โนคือพลเรือน และทหาร ให้หมดอำนาจลง

²⁹ หลักการปัญจศีลา (Pancasila) เป็นหลักห้าประการสำหรับเป็นปรัชญาแห่งรัฐเอกราชใหม่ ประกาศโดย ซูการ์โนเมื่อ ค.ศ. 1945 ใช้เป็นอุดมการณ์แห่งอินโดนีเซีย ประกอบด้วยความศรัทธาในพระเจ้า (belief in one God) มนุษยชาติที่ยุติธรรมและมีอารยะ (just and civilized humanity) ความเป็นเอกภาพแห่งอินโดนีเซีย (unity of Indonesia) ประชาธิปไตยที่รอบคอบ (deliberative democracy) และความยุติธรรมทางสังคม (Social justice) ดูรายละเอียดใน Vatikiotis, Michael R. J. *Indonesian Politics under Subarto : Order, Development and Pressure for Change*. London : Routledge, 1994, Chapter 4 : New Order Society, pp. 92 - 119.

²⁹ ภูวคณ , ย่างแล้ว ., น. 449.

ทั้งในกระทรวงทบวงกรมและกองทัพทุกเหล่าทัพ การกระทำเหล่านี้ก็มีได้ละเว้นกลุ่มนักการเมือง ฝ่ายชูการ์โนเช่นกัน โดยได้ทำการจับกุมและคุมขังด้วยข้อหาต่าง ๆ ที่ทางกองทัพบกจัดตั้งขึ้นมา เพื่อลงโทษ ขณะเดียวกันชูการ์โตก็ได้ใช้อำนาจแต่งตั้งพรรคพวกของตนเข้าไปแทนที่ตำแหน่งต่าง ๆ ที่ฝ่ายชูการ์โนเคยอยู่ ในที่สุดพลเอกชูการ์โตก็ได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี เมื่อสภาที่ปรึกษาประชาชน (Majelis Permusyawaratan Rakyat : People's Consultative Assembly - MPR)^{*} ซึ่งสมาชิกทั้งหมดเป็นคนของพลเอกชูการ์โต ได้เปิดประชุมวิสามัญในเดือนเมษายน ค.ศ. 1968 และลงมติถอดถอนอำนาจทุกอย่างที่ยังหลงเหลืออยู่ในตัวชูการ์โน พร้อมกับแต่งตั้งให้พลเอกชูการ์โตเป็นประธานาธิบดี จากนั้นชูการ์โนก็ไม่มีบทบาทใด ๆ อีกต่อไป เนื่องจากถูกควบคุมตัวที่พระราชวังโบกอร์ (Bogor Palace) พร้อมทั้งห้ามมิให้พบปะกับผู้คนภายนอกโดยเด็ดขาด ยกเว้นสมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดเท่านั้น^{**}

สำหรับผู้ที่มีความคิดทางการเมืองตรงกันข้ามกับพลเอกชูการ์โต โดยเฉพาะพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย ก็ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญสำหรับพลเอกชูการ์โตที่ต้องรีบกำจัดให้หมดจากอินโดนีเซีย โดยใช้วิธีการสร้างกระแสการเมืองขึ้นมาทำลายล้างอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียแบบถอนรากถอนโคน โดยใช้อำนาจทางการเมืองจัดตั้งแนวร่วมและองค์กรลับต่าง ๆ ขึ้นมาทำลายล้างอิทธิพลดังกล่าว อาทิ การให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อแนวร่วมปฏิบัติการของนักศึกษาอินโดนีเซีย (Kesatuan Aksi Mahasiswa Indonesia - KAMI) และแนวร่วมปฏิบัติการเพื่อกวาดล้างผู้เคยสนับสนุนลัทธิคอมมิวนิสต์ (Kesatuan Aksi Messa Pengganyang Antek Komunis - KAMPAK) เป็นต้น การให้ความสนับสนุนและการชวนเชื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างภาพบิดเบือนสถานการณ์ โยนความคิดในการบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติว่าเป็นฝีมือของขบวนการเก็สตาปู (Gestapu Movement)^{***} นอกจากนี้ เมื่อประชาชนถูกปลุกกระดมให้เกลียดชังพวกคอมมิวนิสต์จนถึงที่สุดแล้ว กองทัพบกโดยพลเอกชูการ์โต ได้จัดตั้งกองบัญชาการ

---

^{*} สภาที่ปรึกษาประชาชนเป็นองค์กรสูงสุดทางด้านนิติบัญญัติ และเป็นองค์กรหลักของประเทศ ในรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1945 มาตราที่ 1 ระบุว่าอำนาจอธิปไตยที่ประชาชนมีอยู่นั้น สภามีสิทธิที่จะใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และในมาตราที่ 2 เป็นการบัญญัติถึงจำนวนสมาชิกสภาว่าประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตัวแทนจากดินแดนในภูมิภาคต่าง ๆ และกลุ่มอื่น ๆ ที่ประธานาธิบดีแต่งตั้งตามอำนาจทางกฎหมาย หลังจากนั้นก็มี การกำหนดสมาชิกที่แน่นอนและมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง จนกระทั่งในปัจจุบันจำนวนสมาชิกสภาตามกฎหมาย ค.ศ. 1984 ก็กำหนดไว้ว่าให้มีจำนวน 1,000 คน โดย 500 คน มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนอีกครึ่งหนึ่งจะได้รับการเสนอชื่อโดยประธานาธิบดี หรืออาจถูกเลือกจากวิธีการใด ๆ ที่แตกต่างกันออกไป

^{**} อดีตประธานาธิบดีชูการ์โนถึงแก่อสัญกรรมเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1970 ขณะมีอายุได้ 69 ปี

^{***} เก็สตาปู (Gestapu) เป็นคำที่ทางราชการอินโดนีเซียใช้เรียกกลุ่มที่ก่อรัฐประหารรัฐบาลชูการ์โนในช่วงวันที่ 30 กันยายน ถึงวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1965.

ปฏิบัติการกวาดล้างขบวนการ 30 กันยายน (Komando Aksi Pembasmi - Gerakar September Tigapuluh : Gestapu Elimination Action Command - KAP Gestapu) เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม ค.ศ. 1965 เพื่อปลุกระดมกลุ่มอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้นำทางศาสนาและประชาชนทั่วไป ให้ลุกขึ้นทำลายล้างทรัพย์สินและชีวิตของพวกที่นิยมคอมมิวนิสต์ให้หมดสิ้นไปจากอินโดนีเซียโดยไม่มี การจับกุมผู้กระทำความผิดเหล่านั้นตามกฎหมายใด ๆ ทั้งสิ้น

ในที่สุด สมาชิกพรรคหรือผู้ที่เคยสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียก็ถูกฆ่าตายเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งเมื่อซูการ์โนมอบอำนาจการบริหารให้พลเอกซูฮาร์โตในค.ศ. 1966 พลเอกซูฮาร์โตก็ประกาศให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียเป็นพรรคการเมืองผิดกฎหมายทันที พร้อมทั้งเริ่มต้นจับกุมคุมขังสมาชิกพรรคที่เหลือทั้งหมด เป็นอันสิ้นสุดพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียอย่างเป็นทางการ ซึ่งถือเป็นการกำจัดศัตรูทางการเมืองของพลเอกซูฮาร์โตอย่างราบคาบ ส่งผลให้พลเอกซูฮาร์โตมีอำนาจในการบริหารอย่างเต็มที่ในที่สุด

สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกและแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

การจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองในอินโดนีเซีย มีมาตั้งแต่สมัยอยู่ภายใต้การปกครองของเนเธอร์แลนด์ ด้วยเหตุผลในยุคนั้นคือเพื่อควบคุมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของขบวนการชาตินิยมอินโดนีเซีย โดยเฉพาะพวกสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เมื่อได้รับเอกราชและมีรัฐธรรมนูญในค.ศ. 1945 ก็ได้มีการระบุถึงสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกไว้ว่า “เสรีภาพในการพูดและชุมนุมจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้”³⁰

อย่างไรก็ดี แม้ในรัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้ว่าประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองได้ แต่ก็เต็มไปด้วยข้อกำหนดที่เข้มงวดและมีรายละเอียดปลีกย่อยมากมาย ตั้งแต่สมัยอดีตประธานาธิบดีซูการ์โน ซึ่งใช้ระบอบประชาธิปไตยแบบนำทางมาปกครองประเทศ ก็ยังมีการออกกฎระเบียบมาควบคุมสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มากมาย อาทิ กฎฎีกาว่าด้วยการออกใบอนุญาตให้กับหนังสือพิมพ์รายวันและวารสาร หากมีการทำผิดระเบียบจะได้รับการจำคุกหนึ่งปีทันที โดยไม่มีการผ่อนปรนใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อมาถึงยุคระเบียบใหม่ของรัฐบาลซูฮาร์โต กฎระเบียบต่าง ๆ ก็ยังอยู่และเข้มงวดมากกว่าเดิม โดยเฉพาะเหตุการณ์กลางปีค.ศ. 1965 นั้น กองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษเพื่อฟื้นฟูระเบียบและความมั่นคง (Komando Operasi Pemulihan Keamanan dan Ketertiban :

³⁰ Indonesia : Stability and Unity on a Culture of Fear, *op.cit.*, p. 128.

Operations Command for the Restoration of Order and Security - KOBKAMTIB)* ได้สั่งปิดหนังสือพิมพ์ ถึง 46 ฉบับ จาก 163 ฉบับ รวมไปถึงการจับกุมผู้สื่อข่าว บรรณาธิการ และผู้ที่ตีพิมพ์ข่าวสารต่าง ๆ มาขังไว้เป็นเวลาหลายปีโดยไม่มีกระบวนการของศาลยุติธรรม³¹

กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ และเข้มงวดขึ้นด้วย เช่น กฎฎีกาที่ประกาศใช้ในค.ศ. 1984 ระบุว่าให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงข้อมูลข่าวสารอย่างเต็มที่ในการถอนใบอนุญาตสิ่งพิมพ์ทุกชนิดที่ไม่ปฏิบัติตามแนวคิดที่ว่าสื่อที่มีความรับผิดชอบ ทั้งยังวางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากมายเพื่อควบคุมหนังสือพิมพ์และสื่ออื่น ๆ ซึ่งก่อนหน้านี้ ก็มีกฎระเบียบที่เข้มงวดอยู่แล้วจากกองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษฯ โดยวางแนวทางซึ่งเป็นข้อห้ามสำหรับสื่อทุกชนิดไว้ว่าห้ามรายงานข้อมูลที่มีเนื้อหา เกี่ยวข้องกับการยุบส่งเสริมให้ก่อความไม่สงบ ข้อมูลที่มีการสอดแทรกทางอ้อมหรือการคาดเดาลักษณะใด ๆ ที่ซึ่งอาจจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตึงเครียดและความขัดแย้ง เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย ศาสนา และเชื้อชาติ นอกจากนี้ยังรวมถึง การตีพิมพ์เกี่ยวกับผลประโยชน์ทางธุรกิจของครอบครัวประธานาธิบดี การทุจริตในรัฐบาลและการวิจารณ์ลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล หากมีผู้ฝ่าฝืนข้อห้ามเหล่านี้ ไม่เพียงแต่ถูกสั่งปิดเท่านั้น แต่อาจจะถูกจับกุมคุมขัง หายสาบสูญ และอาจถูกฆ่าตายได้

ปัจจุบัน หนังสือพิมพ์ที่เป็นที่นิยมที่สุดในอินโดนีเซียสามฉบับก็ได้ถูกถอนใบอนุญาตและสั่งปิดไปแล้วตามกฎฎีกาค.ศ. 1984 เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน ค.ศ. 1994 ได้แก่ เทมโป (Tempo) เดติก (Detik) และเอดิเตอร์ (Editor) โดยขอกกล่าวหาที่ว่าหนังสือพิมพ์เหล่านี้ได้ตีพิมพ์เนื้อหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยและมีท่าทีว่าจะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ³² ยังมีสิ่งพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ที่ถูกเดือนและขึ้นชื่อไว้เตรียมสั่งปิดทันทีที่ทำผิดกฎระเบียบ ได้แก่มีเดีย อินโดนีเซีย (Media Indonesia) สินาร์ ปากิ (Sinar Pagi) จาการ์ตา โพสต์ (Jakarta Post) และ ฟอรัม คีดิกัน (Forum Keadilan) นอกจากนี้ การสั่งปิดสิ่งพิมพ์ยังเกิดขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะกับผู้สื่อข่าว นักกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับสิ่งพิมพ์ที่เรียกว่า “Alternative Press” ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ที่กล่าวถึง ปัญหาสิทธิมนุษยชน แรงงาน นักศึกษา และวิจารณ์รัฐบาลอย่างรุนแรง ในค.ศ. 1994 สิ่งพิมพ์ประเภทนี้ที่ถูกสั่งปิดไปแล้วก็มีเช่น สุวรา มัสซา (Suara Massa) วาร์ตา อักซี (Warta Aksi) ลิเบอร์ซี (Liberasi)

---

* KOBKAMTIB จัดตั้งขึ้นมาโดยรัฐบาลของประธานาธิบดีซูฮาร์โตในค.ศ. 1968 โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การครองอำนาจของกลุ่มผู้บริหารประเทศเป็นไปอย่างราบรื่นในอนาคต KOBKAMTIB มีลักษณะเป็นกองทัพบกพิเศษอยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงของพลเอกซูฮาร์โต ทำหน้าที่ปราบปรามและทำลายล้างศัตรูทุกรูปแบบต่อการปกครองประเทศของคน

³¹ Indonesia : Stability and Unity on a Culture of Fear, *op. cit.*, p. 138.

³² Asia 1995 Yearbook, *op. cit.*, p. 133.

มิตรา มีเดีย (Mitra Media) กาบาร์ ดารี ปิจาร์ (Kabar Dari Pijar) และอินดิเพนเดน (Independen) เป็นต้น³³

นอกจากการแสดงความคิดเห็นทางสื่อที่เป็นหนังสือพิมพ์และนิตยสารจะถูกตรวจสอบอย่างเข้มงวดแล้ว การประชุมสัมมนาก็ต้องถูกตรวจสอบในลักษณะเดียวกัน หากมีเนื้อหาในการอภิปรายเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่กองบัญชาการพิเศษฯ ได้กำหนดไว้ การควบคุมดังกล่าวยังรวมไปถึงหนังสือพิมพ์และวารสารข่าวต่างประเทศด้วย ดังเช่นที่ ฟาร์อีสเทอร์น อีโคโนมิกรีวิว ถูกสั่งห้ามขายในอินโดนีเซียถึงห้าฉบับในช่วงเจ็ดเดือนในค.ศ. 1985-1986 เนื่องจากการเสนอข่าวเกี่ยวกับการเมือง³⁴

อนึ่ง กฎระเบียบที่เข้มงวดมิได้จำกัดเฉพาะเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในลักษณะของการรายงานข่าว การประชุม และการวิเคราะห์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงหนังสือและวรรณกรรมสร้างสรรค์อีกด้วย หากมีเนื้อหาที่ตรงกับข้อห้ามของรัฐบาล โดยเริ่มมีการสั่งห้ามเผยแพร่สิ่งพิมพ์ประเภทนี้ตั้งแต่ค.ศ. 1965 ภายใต้ระเบียบใหม่ มีหนังสือในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ถูกสั่งเก็บถึง 70 เล่ม โดยเฉพาะหนังสือที่เขียนโดยสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ แม้ว่าสมาชิกบางคนจะเป็นอดีตแล้วแต่รัฐบาลก็ยังสั่งห้ามไม่ให้เขียนและจำหน่ายใด ๆ ทั้งสิ้น จนถึงปัจจุบันนี้ก็ยังมีการห้ามจำหน่ายหนังสือจากทางการอยู่ เช่น ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1995 หนังสือชื่อ Nyanyi Sunyi Seorang Bisu (A Mute's Soliloquy) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับประสบการณ์ในคุกที่เกาะบารู ไม่สามารถเผยแพร่ได้เพราะรัฐบาลพิจารณาว่าข้อมูลเหล่านั้นเต็มไปด้วยการชี้นำที่ผิด ๆ ต่อสังคม³⁵

ในปัจจุบันนี้ รัฐบาลอินโดนีเซียก็ยังคงจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยการปิดสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งขัดกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามที่ประธานาธิบดีกล่าวไว้อย่างสิ้นเชิง และยังเป็นการปิดกั้นเสรีภาพทางความคิดของผู้ที่มีความเห็นตรงกันข้ามกับรัฐบาล ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ดี ฝ่ายค้านและกลุ่มเคลื่อนไหวต่าง ๆ ก็ได้หันมาใช้สื่อทันสมัยขึ้นคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต เพื่อเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ออกไปในระหว่างประเทศ

³³ Indonesia : Stability and Unity on a Culture of Fear, *op. cit.*, p. 137.

³⁴ Ibid., p. 133.

³⁵ วิทยา สุจริตชนารักษ์, "อินโดนีเซีย," เอเชียรายปี 1996/2539 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 107.

การตัดสินใจประหารชีวิต โดยไม่มีกฎหมายและปราศจากเหตุผล

เหตุการณ์ที่รัฐบาลเข่นฆ่าประชาชนและนักศึกษาโดยปราศจากเหตุผลและการพิจารณาของศาล เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในเหตุการณ์จลาจลค.ศ. 1965 เมื่อกองทัพได้จับกุมผู้ต้องสงสัยว่าเป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์แล้วทำการประหารชีวิตอย่างเหี้ยมโหดโดยไม่มีโอกาสสวนก่อน เหตุการณ์นี้ยังรวมถึงการสังหารหมู่ชาวบ้านในอีเรียน จาบา และในเกาะติมอร์ตะวันออก โดยเฉพาะการที่ทหารอินโดนีเซียสังหารชาวมติมอร์ตะวันออก ที่เมืองดิลี เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ. 1991 ซึ่งรัฐบาลได้แจ้งว่ามีผู้เสียชีวิต 50 คน ในขณะที่มีการคาดกันว่ามีผู้เสียชีวิตมากกว่า 100 คน และหายสาบสูญอีกจำนวนมาก³⁶ จากเหตุการณ์ครั้งนี้ส่งผลให้สหรัฐฯและสหภาพยุโรปประณามการกระทำของรัฐบาลอินโดนีเซียอย่างรุนแรง พร้อมกับดำเนินการบีบบังคับทางเศรษฐกิจอีกด้วย และในที่สุดสหประชาชาติก็ได้มีมติเมื่อวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 1993 ประณามอินโดนีเซียเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นทางการ³⁷ ส่งผลให้รัฐบาลเริ่มปรับท่าทีในการใช้ความรุนแรงลงบ้าง แต่ก็ยังเป็นเพียงการแสดงภาพพจน์ในสายตาประชาคมโลกเท่านั้น เนื่องจากรัฐบาลก็ยังสังหารเข้าไปควบคุมและสังหารโหดชาวมติมอร์ตะวันออกอยู่ต่อไป จนถึงค.ศ. 1995 คาดกันว่ามีชาวมติมอร์ตะวันออกถูกสังหารไปเกือบ 200,000 คน แล้ว³⁸ ในจำนวนนี้มีหลายคนเป็นผู้หญิง และถูกข่มขืนก่อนจะฆ่าด้วย โดยล่าสุดจากการเปิดเผยรูปถ่ายการข่มขืนและทารุณร่างกายของผู้หญิงติมอร์ตะวันออกห้าคนจากศูนย์กลางติมอร์ตะวันออกระหว่างประเทศ ในประเทศออสเตรเลียเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 1997 แสดงให้เห็นถึงการกระทำอันป่าเถื่อนต่อผู้หญิงของทหารอินโดนีเซียเมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1996 โดยการข่มขืนและทารุณร่างกายจนเสียชีวิต เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้ออกมาชี้แจงว่าภาพถ่ายเหล่านั้นถูกสร้างขึ้นมาเพื่อทำลายภาพพจน์ของอินโดนีเซีย³⁹ แต่ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของฝ่ายใด ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพก็ยังคงเป็นชาวมติมอร์ตะวันออกนั่นเอง และย่อมเป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้เช่นกัน

นอกจากเกาะติมอร์ตะวันออกแล้ว การสังหารชีวิตโดยยิงทิ้งทิ้ง ๆ ทิ้งไม่ได้ตั้งข้อกล่าวหาของทหารอินโดนีเซียยังรวมถึงชนกลุ่มน้อยในอีเรียน จาบาและอะเจห์อีกด้วย จนถึงปัจจุบันนี้การสังหารประชาชนในเกาะทั้งสามยังคงเกิดขึ้นอย่างรุนแรง รวมทั้งการทารุณอย่างเหี้ยมโหดจนตาย

³⁶ *Asia 1994 Yearbook*, Far Eastern Economic Review, p.137.

³⁷ วิทยา สุจริตธนารักษ์, “อินโดนีเซีย,” *เอเชียรายปี 1994/2537* (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 57.

³⁸ Indonesia : Stability and Unity, *op. cit.*, p. 95.

³⁹ “Photos of alleged rape, torture in East Timor released,” *The Nation* (21 November 1997) : A8.

โดยไม่มีท่าทีว่ารัฐบาลจะแสดงความรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนเหล่านี้แม้แต่นิดเดียว ทั้ง ๆ ที่ถูกนานาชาติประณามอย่างเป็นทางการแล้วก็ตาม

การกักขังหน่วงเหนี่ยวและการหายสาบสูญของนักโทษการเมือง

การปกครองภายใต้ระบอบใหม่ของซูฮาร์โต ส่งผลให้มีการลงโทษผู้ที่มีความคิดตรงกันข้ามกับรัฐบาลหรือศัตรูทางการเมือง โดยการจับกุมคุมขังโดยปราศจากเหตุผล การทรมานและบางครั้งก็หายสาบสูญไปโดยเฉพาะการกำจัดสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย โดยใช้ทหารจากกองทัพบก เนื่องจากพลเอกซูฮาร์โตในขณะนั้นเป็นผู้บัญชาการทหารบกด้วย จึงทำให้การกวาดล้างศัตรูทางการเมืองเป็นไปได้โดยง่าย จนกระทั่งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียต้องสิ้นสุดลงอย่างเป็นทางการในค.ศ. 1966

ศัตรูทางการเมืองยังหมายรวมถึงสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความคิดเห็นต่อต้านรัฐบาล เช่น กลุ่มสิทธิมนุษยชน กลุ่มนักศึกษา กลุ่มแรงงาน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในเกาะติมอร์ตะวันออก อิเรียน จาฮา และอะเจห์ บุคคลเหล่านี้จะถูกจับกุมโดยไม่มีเหตุผล ถูกจำคุก และอาจจะโดนประหารชีวิต หรืออาจจะหายสาบสูญโดยปราศจากหลักฐานใด ๆ ทั้งสิ้น ในระหว่างที่ถูกคุมขังอยู่นั้น นักโทษเหล่านี้ได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับคุกในประเทศอื่น ๆ ที่มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของนักโทษเช่นในพม่า นอกจากนี้ทหารอินโดนีเซียจะไม่เอาใจใส่ต่อสภาพความเป็นอยู่แล้ว ยังได้ทรมานนักโทษด้วยวิธีการที่โหดเหี้ยมเพื่อให้นักโทษโดยเฉพาะนักโทษการเมืองสารภาพว่ากระทำผิดเป็นลายลักษณ์อักษร วิธีการมีตั้งแต่การหาขานหลักฐานขึ้นมาเอง การแขวนเท้าให้ศีรษะนักโทษห้อยลง การฉีดยาฉีดด้วยใบมีดโกนและมีดเล่มใหญ่ ๆ การใช้ไฟฟ้าจี้ทรมานจนตาย การนำบุหรี่ยัดตามร่างกาย ทบศีรษะ การทารุณตามหน้าแข้งและลำตัวด้วยกำปั้น ไม้หน้าสาม ท่อนเหล็กยาว และสายไฟ สำหรับนักโทษผู้หญิงก็เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของทหารอินโดนีเซียอยู่แล้วว่าต้องข่มขืน⁴⁰ เช่นเดียวกับประเทศที่มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกประเทศ

เมื่อนักโทษทางการเมืองได้รับการปล่อยตัว ก็ต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบควบคุมความเคลื่อนไหวอย่างเข้มงวดของรัฐบาลต่อไป โดยทางรัฐบาลยังกำหนดว่านักโทษที่ได้รับการปล่อยตัวต้องเขียนรายงานชีวิตประจำวันให้ทหารรับทราบตลอดเวลาด้วย หากมีการกระทำที่รัฐบาลพิจารณาว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ก็จะถูกจับกุมและได้รับโทษที่รุนแรงขึ้น

⁴⁰Indonesia : Stability and Unity , *op. cit.*, p. 96.

ในปัจจุบัน รัฐบาลอินโดนีเซียยังไม่ปล่อยตัวนักโทษการเมืองอีกเป็นจำนวนมาก นักโทษก็กลับทวีจำนวนมากขึ้น เพราะปัญหาต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาระบบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง ปัญหาในเกาะติมอร์ตะวันออก อิเรียน จาฮา อะเจห์ ปัญหาการทุจริตในรัฐบาล และปัญหาการเมืองภายใน รัฐบาลยังไม่ปล่อยตัวนักโทษการเมืองเหล่านี้ แต่จะยังใช้ความรุนแรงในการปราบปรามมากขึ้น เพื่อจุดประสงค์ในความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในประเทศ ตราบใดที่ปัญหาต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ก็จะมีผู้ที่ยังคงมีผู้ที่ออกมาประท้วงต่อต้าน และต้องถูกรัฐบาลปราบปรามต่อไป

สิทธิเด็ก

การละเมิดสิทธิเด็กโดยการบังคับให้ทำงานให้อินโดนีเซียมีมาตั้งแต่สมัยเนเธอร์แลนด์ปกครองอยู่ โดยมีการออกกฎหมายแรงงานเด็กในค.ศ. 1925 กำหนดอายุต่ำสุดในการทำงานของเด็กไว้ที่สิบสองปี และห้ามเด็กอายุต่ำกว่าสิบสองปีทำงานที่เป็นอันตราย เช่นงานก่อสร้างตึก ทางรถไฟ เป็นต้น เมื่อได้เอกราชรัฐบาลซูการ์โนก็ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติแรงงานเด็กในค.ศ. 1951 อนุญาตให้เด็กสามารถทำงานได้ และกำหนดอายุต่ำสุดสำหรับงานอันตรายหรืองานหนักไว้ที่สิบแปดปี

เมื่อมาถึงสมัยรัฐบาลซูฮาร์โตภายใต้ระเบียบใหม่ ก็ได้มีการออกกฎหมายแรงงานเด็กในค.ศ. 1987 ในกฎหมายนี้ระบุว่าเด็กอายุต่ำกว่าสิบสี่ปีสามารถทำงาน ด้วยเหตุผลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง และห้ามทำงานในเหมืองหรือเรือสินค้า และในค.ศ. 1990 รัฐบาลอินโดนีเซียก็ได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)⁴¹ แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลก็ขออนุญาตมาปรับใช้กับกฎหมายแรงงานในประเทศด้วย

อย่างไรก็ตามแม้รัฐบาลอินโดนีเซียจะประกาศใช้กฎหมายแรงงานเด็กฉบับต่าง ๆ ซึ่งดูเหมือนว่า รัฐบาลมีความรับผิดชอบต่อการใช้แรงงานเด็ก แต่ในความเป็นจริงกฎหมายมักจะบัญญัติอายุต่ำสุดที่สามารถทำงานได้ไว้ต่ำเกินไปและมักจะมีข้อยกเว้น โดยเฉพาะข้อยกเว้นทางเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ดี เหตุผลที่รัฐบาลต้องใช้แรงงานเด็กอาจจะเป็นเพราะประชากรของอินโดนีเซียประมาณร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมดอยู่ในช่วงอายุห้าถึงสิบสี่ปี⁴² ประกอบกับ

⁴¹Ibid., p. 189.

⁴²Ibid., p. 186.

อินโดนีเซียมีนโยบายเร่งพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงทำให้ต้องบัญญัติข้อยกเว้นในการนำแรงงานเด็กมาใช้

เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งก็เนื่องจากความยากจนในครอบครัวที่ส่งผลให้เด็กต้องเข้ามาทำงานทั้งในเมืองและนอกเมือง แรงงานเด็กยังเป็นที่ต้องการสำหรับนายจ้างอีกด้วย เนื่องจากราคาถูกว่านอนสอนง่าย และบางครั้งก็เหมาะกับงานบางชนิดมากกว่าแรงงานผู้ใหญ่ด้วย เด็กส่วนใหญ่มักจะทำงานในชนบทหรือนอกเมืองมากกว่า โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการเกษตร ส่วนในเมืองนั้นงานส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการผลิต การค้าขายและการบริการ ซึ่งการบริการนั้นจะมีแรงงานผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

อย่างไรก็ดี ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กคงไม่เกิดขึ้น ถ้าหากรัฐบาลจะมีมาตรการบังคับให้เจ้าของโรงงานหรือนายจ้างเอาใจใส่ต่อสภาพความเป็นอยู่อย่างจริงจัง และกำหนดบทลงโทษที่เฉียบขาดสำหรับการใช้แรงงานเด็กติดต่อกันหลายชั่วโมง แต่ในความเป็นจริงนั้น เด็ก ๆ ต้องทำงานหลายชั่วโมงต่อวันและบางครั้งก็ต้องทำตอนกลางคืนอีกด้วย โดยเฉพาะในเมืองนั้นจะมีการใช้แรงงานเด็กที่หนักกว่านอกเมืองมาก นอกจากนี้ เด็ก ๆ ยังอาจได้รับความทุกข์ทรมานอันเกิดจากสารพิษจากโรงงานในเมืองซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานอุตสาหกรรมผลิตสินค้าต่าง ๆ อาทิ สิ่งทอ สี กาว ติ๊กตาและรองเท้า รวมทั้งการถูกบังคับให้แบกของหนัก ๆ อุปกรณ์ เครื่องมือที่เป็นอันตราย และสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่ต่ำกว่ามาตรฐานและส่งผลเสียต่อสุขภาพ ทำให้เด็กหลายคนต้องเจ็บป่วยและไม่ได้รับการดูแลสุขภาพอย่างเพียงพอจนกระทั่งนายจ้างต้องเลิกจ้าง ด้วยเหตุผลเพราะเด็กทำงานไม่ได้ สำหรับเด็กที่ทำงานในภาคการเกษตรนอกเมืองนั้น แม้จะมีความเสี่ยงต่อสารพิษน้อยกว่า แต่ก็ทำงานหนักเช่นกัน ทั้งยังได้ค่าจ้างที่ถูกกว่าอีกด้วย

ในปัจจุบันความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอินโดนีเซียเกิดขึ้นเฉพาะในเมืองใหญ่ อย่างจาการ์ตาเท่านั้น แต่ในเมืองอื่น ๆ และสังคมชนบทยังคงยากจน ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องเร่งพัฒนาเศรษฐกิจและยังต้องพึ่งแรงงานเด็กต่อไป เนื่องจากการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ทำให้เด็ก ๆ ในอินโดนีเซียหลายคนต้องเสียโอกาสในการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาประเทศด้วย

สิทธิแรงงาน

ภายใต้รัฐบาลซูฮาร์โต รัฐบาลมีนโยบายที่จะควบคุมด้านแรงงานไม่ให้ก่อความยุ่งยาก และใช้วิธีบังคับให้กลุ่มแรงงานทุกกลุ่มสังกัดอยู่กับองค์การกรรมกรที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นในค.ศ. 1973

คือสหภาพผู้ใช้แรงงานอินโดนีเซีย (Serikat Pekerja Seluruh Indonesia : All Indonesian Workers Union - SPSI) โดยมีบทบาทสนองความต้องการรัฐบาลในด้านแรงงานมากกว่าจะตั้งขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิของผู้ใช้แรงงาน ก่อนหน้านั้นในค.ศ. 1971 รัฐบาลได้จัดตั้งองค์กรสำหรับข้าราชการและพลเรือนและมีการจัดตั้งสหภาพแรงงานเสรี ซึ่งไม่ใช่ของรัฐบาลขึ้นมาใหม่ ชื่อว่า สหภาพแรงงานเสรีเอกภาพ (Serikat Buruh Merdeka Setia Kawan : Solidarity Free Trade Union - SBM) ซึ่งสหภาพส่วนใหญ่มาจากเกาะชวา และเป็นคนงานในภาคอุตสาหกรรมเคมี รองเท้า หนั่ง เครื่องนุ่งห่ม สิ่งทอ ยา ไม้ เครื่องตกแต่งบ้าน รวมทั้งคนงานโรงงานอุตสาหกรรมเหล็กกล้า พนักงานดูแลที่จอดรถ กรรมกรท่าเรือ คนขับรถแท็กซี่และสามล้อ แต่ก็มีควมวุ่นวายและเกิดการประท้วงจากคนงานบ่อยครั้ง ต่อมาภายหลังสหภาพนี้จึงยุบตัวไป

นโยบายของรัฐบาลนั้นต้องการให้มีสหภาพแรงงานเพียงแห่งเดียวเท่านั้น แต่มีแรงผลักดันทั้งจากภายใน และภายนอกประเทศบีบให้รัฐบาลอนุญาต ให้มีสหภาพแรงงานอื่นได้อีกตามข้อบังคับขององค์การแรงงานแห่งโลก ในที่สุดผู้นำแรงงานที่มีได้สังกัดรัฐบาลได้ประกาศจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้นมาใหม่ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1992 เรียกว่า สหภาพแรงงานสวัสดิการอินโดนีเซีย (Serikat Buruh Seluruh Indonesia : Indonesian Welfare Labour Union - SBSI) หลังจากก่อตั้งได้ไม่นาน สหภาพแรงงานสวัสดิการก็เริ่มแสดงบทบาทด้วยการจัดประท้วงรัฐบาลใน ค.ศ. 1994 เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลเพิ่มค่าแรงให้แก่กรรมกร เพื่อให้เพียงพอแก่ค่าครองชีพ พร้อมทั้งเรียกร้องให้รัฐบาลปฏิบัติตามข้อบังคับขององค์การแรงงานโลกคือให้มีการจัดตั้งสหภาพแรงงานโดยเสรี และให้รัฐบาลยอมรับสถานภาพของสหภาพแรงงานสวัสดิการนี้ แต่รัฐบาลไม่ยอมรับและได้ตอบด้วยการจับกุมกรรมกรที่ร่วมประท้วงรวมทั้งผู้นำสหภาพแรงงานสวัสดิการด้วย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลก็ปล่อยตัวในเวลาต่อมา แต่การประท้วงก็ยังมีขึ้นเรื่อย ๆ และรัฐบาลก็ใช้วิธีการปราบปรามที่รุนแรงขึ้นถึงขนาดสังหารผู้นำการประท้วงเลขที่เดียว การประท้วงทวีความรุนแรงขึ้นเพราะผู้ใช้แรงงานต้องการให้รัฐบาลทำการสอบสวนการเสียชีวิตของแรงงานที่ประท้วง รัฐบาลได้นำเรื่องเชื้อชาติมาเป็นขบวนประเด็น เพราะมีนักธุรกิจเชื้อสายจีนถูกฆ่าตายระหว่างเหตุการณ์ประท้วง ทำให้เหตุการณ์ลุกลามกลายเป็นการจลาจลเพราะผู้คนคิดว่าเป็นการปะทะกันระหว่างคนต่างเชื้อชาติ ซึ่งอันที่จริงแล้วสาเหตุหลักมาจากความต้องการขอเพิ่มค่าแรงงานซึ่งต่ำเกินไปนั่นเอง

นอกจากจะจำกัดสิทธิเสรีภาพแรงงานแล้ว รัฐบาลยังได้จับกุมผู้นำแรงงานหลายคน โดยเฉพาะประธานสหภาพแรงงานสวัสดิการ นายมุกตาร์ ปักปาฮัน (Mughtar Pakpahan) ถูกจับกุมเมื่อ

เดิมมีชื่อว่าสหพันธ์ผู้ใช้แรงงานอินโดนีเซีย (Federasi Buruh Seluruh Indonesia : All Indonesian Workers Federation - FBSI) เปลี่ยนมาเป็นสหภาพผู้ใช้แรงงานอินโดนีเซีย (SPSI) เมื่อค.ศ. 1985.

วันที่ 18 เมษายน ค.ศ. 1994⁴³ โดยตั้งข้อกล่าวหาว่าปลุกปั่นประชาชนให้ก่อความไม่สงบ และจัดเดินขบวนโดยไม่ได้รับอนุญาต ส่งผลให้สมาพันธ์สากลแห่งสหภาพการค้าเสรี (International Confederation of Free Trade Unions - ICFTU) ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจากสหภาพแรงงาน 174 แห่ง ใน 120 ประเทศทั่วโลก ได้ประท้วงรัฐบาลอินโดนีเซียว่ารังแกและละเมิดสิทธิผู้ใช้แรงงาน การจับกุมและลงโทษจำคุกผู้ใช้แรงงานเป็นการมุ่งทำลายสหภาพแรงงานอื่นที่มีไซ่ของรัฐบาล ต่อมารัฐบาลโดยศาลฎีกาได้พิพากษาให้ปล่อยตัวผู้นำสหภาพแรงงานสวัสดิการเป็นอิสระใน ค.ศ. 1995⁴⁴

การใช้กองทัพเข้าแทรกแซงปัญหาแรงงานของรัฐบาลเป็นการกระทำที่ไม่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมาย ค.ศ. 1986 ที่อนุญาตให้บริษัทเอกชนสามารถขอความช่วยเหลือจากทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาได้ แต่ได้รับการกดดันจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงส่งผลให้กฎหมายนี้ถูกยกเลิกไปในเดือนมกราคม ค.ศ. 1994 แต่อย่างไรก็ดี แม้จะไม่มีกฎหมายให้ทหารเข้ามาเกี่ยวข้องกับแก้ไขปัญหาแรงงานแล้ว ทหารก็ยังคงมีบทบาทมาตลอดและยังมีอำนาจในการแทรกแซงการนัดหยุดงานและประท้วงได้ ด้วยเหตุผลเพื่อรักษาเสถียรภาพทางสังคมและการเมือง และที่สำคัญก็คือเพื่อรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลจะได้รับจากโรงงานเหล่านี้ ส่งผลให้เจ้าของโรงงานมีแนวโน้มที่จะขอความช่วยเหลือจากทหารมากกว่าจะใช้วิธีการเจรจาดำเนินการกับกลุ่มผู้ใช้แรงงาน เนื่องจากทหารมิได้มีบทบาทเพียงแค่รักษาความสงบเท่านั้น หากแต่ยังมีอำนาจทุกอย่างในการที่จะยุติปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาดำเนินการ การปฏิบัติการยุติการประท้วง และการจับกุมคุมขังผู้ใช้แรงงาน

ปัจจุบันค่าจ้างแรงงานในอินโดนีเซียก็ยังไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพ จึงยังมีการประท้วงเกิดขึ้นเสมอพร้อมกับการใช้ทหารเข้ายุติปัญหาทุกครั้ง ส่งผลให้เกิดความวุ่นวายและมีผู้ใช้แรงงานหลายคนถูกจับกุมทรมานและถูกฆ่าตาย โดยถือเป็นการกระทำอันชอบธรรมของฝ่ายรัฐบาลที่ยังคงจำกัดสิทธิเสรีภาพแรงงานอย่างต่อเนื่อง

สิทธิของผู้หญิง

การละเมิดสิทธิของผู้หญิงในอินโดนีเซียเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงาน สถานะของผู้หญิงอินโดนีเซียไม่ได้รับการยกเว้นให้ทำงานน้อยกว่าผู้ชาย ในทางตรงกันข้าม โรงงาน

⁴³ Asia 1995 Yearbook, *op. cit.*, p. 135.

⁴⁴ วิทยา สุจริตชนารักษ์, “อินโดนีเซีย,” เอเชียรายปี 1996/2539, อ้างแล้ว, หน้า 106.

อุตสาหกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงงานทำรองเท้ากีฬา ผ้า สิ่งทอ ต่างก็ต้องการแรงงานผู้หญิงมากกว่าแรงงานชาย เนื่องจากแรงงานผู้หญิงจะมีลักษณะนอบน้อมเชื่อฟังและจัดการได้ง่าย นอกจากนี้ผู้หญิงยังยอมรับต่อสถานการณ์เลวร้ายต่าง ๆ ได้ดีกว่าผู้ชาย จึงทำให้เจ้าของโรงงานมักจะจ้างผู้หญิงมาทำงานมากกว่า เหตุผลสำคัญประการหนึ่งก็คือค่าจ้างสำหรับแรงงานผู้หญิงนั้นถูกกว่าแรงงานชายมาก ดังนั้น นอกจากผู้หญิงต้องทำงานหนักเทียบเท่าหรือมากกว่าผู้ชายแล้ว ยังได้รับค่าตอบแทนที่ต่ำกว่าอีกด้วย ซึ่งเป็นการบ่งชี้ถึงการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงให้มีสถานภาพด้อยกว่าผู้ชายในทุกด้าน

การจำกัดสิทธิที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งส่งผลทางอ้อมต่อการเพิ่มจำนวนประชากรก็คือหากแรงงานผู้หญิงคนใดตั้งครรภ์จะถูกไล่ออกทันที เพราะนายจ้างเห็นว่าแรงงานผู้หญิงที่ตั้งครรภ์จะทำงานได้ไม่เต็มที่⁴⁵ อีกทั้งนายจ้างยังต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษทำให้เสียผลประโยชน์ ดังนั้น ผู้หญิงในอินโดนีเซียมีแนวโน้มที่จะไม่มีบุตรแม้ว่าจะแต่งงานแล้วก็ตาม

นอกจากนี้ แรงงานผู้หญิงยังถูกกลั่นแกล้งและคุกคามทางเพศจากนายจ้างอยู่เสมอ โดยที่สหภาพแรงงานของรัฐบาลมิได้เอาใจใส่ต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้ง ๆ ที่ในโรงงานเกือบทั้งหมดประกอบด้วยแรงงานหญิงมากขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งตำแหน่งในระดับสูงของสหภาพฯ ก็ไม่ได้ให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเช่นกัน

อนึ่ง ปัญหาการละเมิดสิทธิสตรี ในอินโดนีเซียก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับการละเมิดสิทธิสตรีในประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก กล่าวคือถูกบังคับใช้ให้ทำงานหนักเหมือนผู้ชายแต่ได้ค่าแรงน้อยกว่า และที่สำคัญคือการคุกคามทางเพศ และถ้าสตรีผู้นั้นตั้งครรภ์ก็ต้องถูกไล่ออกจากงานโดยปราศจากความรับผิดชอบและความเมตตาจากนายจ้างอีกด้วย

สิทธิของชนกลุ่มน้อย

ชนกลุ่มน้อยของอินโดนีเซียเป็นชนกลุ่มน้อยเชื้อสายต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ตามเกาะต่าง ๆ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนชาวเกาะเหล่านี้โดยใช้การปราบปรามที่รุนแรงที่สำคัญมีอยู่สามกลุ่ม ได้แก่

⁴⁵ Indonesia : Stability and Unity, *op. cit.*, p. 185.

1. อะเซห์ (Aceh)

เมืองอะเซห์ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเกาะสุมาตรา ประชาชนส่วนใหญ่เป็นพวกมุสลิมหัวรุนแรงและมีอิสระในการปกครองตนเองมานาน แม้ว่าในสมัยที่เนเธอร์แลนด์เข้ามาปกครองอินโดนีเซีย และเข้ามาควบคุมดินแดนอะเซห์ในค.ศ. 1914 แต่กลุ่มมุสลิมก็ไม่ยอมรับและทำการต่อต้านการปกครองจากพวกคัตซ์เรื่อยมา

เมื่อได้รับเอกราช รัฐบาลภายใต้ซูการ์โนก็ได้รวมอะเซห์เข้าเป็นจังหวัดเดียวกับสุมาตราเหนือในค.ศ. 1948 จากนั้นรัฐบาลก็ได้ถ่ายโอนทรัพยากรธรรมชาติจากอะเซห์เข้าสู่จากรัฐบาลให้คนเมืองมีฐานะร่ำรวย ขณะที่ชาวบ้านในอะเซห์ยากจนลง นอกจากนี้รัฐบาลยังไม่ให้อิสระในการบริหารตนเองดังเช่นที่ชาวอะเซห์เคยปฏิบัติมา อีกทั้งความเหลื่อมล้ำทางการเมืองและการเอาเปรียบจากรัฐบาลเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนบนเกาะชวาเท่านั้น ส่งผลให้พวกมุสลิมหัวรุนแรงเริ่มตระหนักถึงความไม่ยุติธรรมและความไม่เหมาะสมของระบบการเมืองจากรัฐบาล ในที่สุดผู้นำชาวอะเซห์ ดาอูด บือรีอเอห์ (Daud Beureuch) จึงได้ตอบโต้รัฐบาลกลางโดยการไม่ยอมรับคำสั่งของรัฐบาลใด ๆ ทั้งสิ้น ในช่วงนี้ รัฐบาลยังไม่ได้ใช้มาตรการที่รุนแรงเข้าจัดการ จนถึงวันที่ 19 กันยายน ค.ศ. 1953 บือรีอเอห์ และกลุ่มมุสลิมที่อยู่ในสหภาพผู้นำชุมชนอิสลามทั้งหมดในอะเซห์ (All - Aceh Union of Ulama) ก็ประกาศตัวเป็นกบฏไม่ยอมรับอำนาจจากรัฐบาลกลาง โดยได้รับการสนับสนุนจากประชาชนชาวอะเซห์อย่างเต็มที่ เขาประกาศไม่ยอมรับหลักการปัญหาสี่ตาของประธานาธิบดีซูการ์โน แต่รัฐบาลที่จะปกครองชาวอะเซห์คือขบวนการคารุลอิสลาม (Darul Islam) คารุล อิสลามทำการต่อสู้โดยวิธีการข่มขู่โจมตีกองทัพของรัฐบาล รัฐบาลซูการ์โนต้องเผชิญกับอิทธิพลของขบวนการคารุล อิสลามที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งมีอิทธิพลครอบคลุมไปถึงบริเวณตอนในของเมืองอะเซห์ ชาวตะวันตกและตุลาเวลีได้ จนในที่สุดรัฐบาลต้องกำหนดให้เกาะสุมาตราเหนือเป็นภูมิภาคพิเศษ (special region) หมายถึงจังหวัดที่ซึ่งมีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมและศาสนา แต่ชาวอะเซห์ก็ยัง ไม่ยอมรับ เนื่องจากต้องการแยกปกครองตนเอง

แนวคิดรัฐอิสลามยังได้รับการสนับสนุนมากขึ้น จากแนวหน้าเสรีภาพแห่งชาติอะเซห์ - สุมาตรา (National Liberation Front of Aceh - Sumatra - NLF) หรือที่เรียกกันว่าขบวนการอะเซห์อิสระ (Gerakan Aceh Merdeka : Free Aceh Movement - GAM) ตั้งขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1976 มีผู้นำคือ ฮาซัน ติติโร (Hasan di Tiro) และในที่สุดจากการสนับสนุนอย่างเข้มแข็ง จากหลาย ๆ ฝ่ายจึงได้มีการประกาศเอกราชของชาวอะเซห์ในวันที่ 4 ธันวาคม ค.ศ. 1976⁴⁶ และจัดตั้งกองทัพ

^{*} ปัจจุบันถูกเนรเทศออกนอกประเทศ

⁴⁶ Ibid., p. 209.

ตนเองโดยใช้วิธีการต่อสู้แบบสงครามกองโจรต่อต้านกับฝ่ายรัฐบาล หลังจากประกาศเอกราชแล้ว ขบวนการอะเจห์ยังได้รับการสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น ทั้งจากชาวบ้านท้องถิ่นและอดีตนายทหารในเมืองปีตี อะเจห์ตะวันออกและอะเจห์เหนือ

อย่างไรก็ดี ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลและชาวอะเจห์มิได้มีสาเหตุแค่ความต้องการขยายตัวเป็นอิสระเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องถึงการที่อะเจห์นั้นเป็นดินแดนที่ผลิตกัญชารายใหญ่ของโลกอีกด้วย ซึ่งเหตุนี้เองที่รัฐบาลใช้เป็นเหตุผลในการเข้าปราบปรามกลุ่มกบฏโดยชอบธรรม พร้อมทั้งยืนยันว่าเป็นเรื่องของ การปราบปรามอาชญากรค้ายาเสพติดข้ามชาติไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น⁴⁷ โดยจัดตั้งเป็นแคมเปญต่อต้านกบฏโดยเฉพาะ และใช้กองทัพเข้าปราบปรามในช่วงค.ศ. 1989 - 1993 อย่างรุนแรง ส่งผลให้ชาวอะเจห์เสียชีวิตนับร้อยคน และอีกหลายคนถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ หากทหารอินโดนีเซียพบว่าเป็นชาวอะเจห์

ในขณะเดียวกัน ทหารอะเจห์ก็ละเมิดสิทธิมนุษยชนเช่นกัน โดยการสังหารและทรมานผู้ใดก็ตามที่ต้องสงสัยว่าน่าจะมีเชื้อสายอินโดนีเซีย รวมทั้งกันนั้น จากการถูกปราบปรามอย่างรุนแรงจากฝ่ายรัฐบาลส่งผลให้ขบวนการอะเจห์อิสระได้รับความเห็นใจและมีฐานทัพที่เข้มแข็งขึ้นอีกด้วย

ปัจจุบัน ปัญหาความขัดแย้งและการสู้รบระหว่างรัฐบาลและกลุ่มมุสลิมฝ่ายอะเจห์ยังไม่ยุติ ส่งผลให้ทั้งสองฝ่ายต้องสูญเสียกำลังชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก และยังรวมไปถึงพลเรือนหลายร้อยคนที่ไม่เกี่ยวข้องแต่กลับถูกสังหาร จากกองกำลังของทั้งสองฝ่าย โดยไม่มีการไต่สวน เนื่องจากสงสัยว่าอาจจะเป็นพวกของอีกฝ่ายหนึ่ง

2. อิเรียน จายา (Irian Jaya)

อิเรียน จายา ตั้งอยู่ทางตะวันตกของเกาะนิวกินี ซึ่งซีกตะวันออกของเกาะเป็นสาธารณรัฐปาปัวนิวกินี ชาวคัตซ์มักจะเรียกว่า นิวกินีตะวันตก ปัญหาความขัดแย้งเริ่มจากสมัยที่เนเธอร์แลนด์เตรียมการให้เอกราชแก่อินโดนีเซีย แต่ไม่ยินยอมให้ดินแดนอิเรียน จายาไปด้วย เนื่องจากเห็นว่าดินแดนแห่งนี้มีความแตกต่างกับหมู่เกาะอื่น ๆ ของอินโดนีเซียอย่างมากทั้งในด้านเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม

⁴⁷ Ibid., pp. 209 - 210.

อินโดนีเซียภายใต้รัฐบาลซูการ์โนได้ใช้ความพยายามทางการทูตเจรจาต่อรองกับเนเธอร์แลนด์หลายครั้ง ในการที่จะผนวกอิเรียน จายา เข้าร่วมกับสาธารณรัฐอินโดนีเซียให้ได้ แต่ก็ล้มเหลวทุกครั้งเนื่องจากเนเธอร์แลนด์ยังคงยืนกรานที่จะไม่คืนส่วนใหญ่ของเกาะนิวกินีแห่งนี้ให้เข้าร่วมกับอินโดนีเซีย แม้สหประชาชาติเสนอตัวเข้ามาไกล่เกลี่ยยุติปัญหาความขัดแย้ง แต่อินโดนีเซียก็กลับปฏิเสธ ในที่สุดในค.ศ. 1962 การเจรจา ณ กรุงเฮก ทั้งเนเธอร์แลนด์และอินโดนีเซียก็ตกลงประนีประนอมกัน โดยให้อิเรียน จายา อยู่ในความดูแลของสหประชาชาติ และสหประชาชาติก็คืนความครอบครองให้แก่อินโดนีเซียเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 1963⁴⁸ ภายใต้พื้นฐานความเข้าใจร่วมกันว่าอินโดนีเซียจะจัดให้มีการลงประชามติของชาวอิเรียน จายา ในค.ศ. 1969 เพื่อตัดสินว่าจะร่วมกับสาธารณรัฐอินโดนีเซียหรือไม่ แต่หลังจากที่สหประชาชาติคืนอิเรียน ให้เพียงแค่วันสองวัน อินโดนีเซียก็จัดคนของรัฐบาลเข้าไปควบคุมแทนที่ตัวแทนจากเนเธอร์แลนด์ พร้อมทั้งห้ามแสดงสัญลักษณ์ความเป็นชาวปาปัว ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นธงชาติและเพลงชาติตั้งงดกิจกรรมทางการเมืองทุกชนิด และประกาศใช้กฎระเบียบที่เข้มงวดเพื่อควบคุมการสมาคมและการแสดงความคิดเห็นใด ๆ

ค.ศ. 1969 อินโดนีเซียอยู่ภายใต้รัฐบาลซูฮาร์โต ก็ได้ปฏิบัติตามที่รับประกันไว้กับสหประชาชาติว่าจะให้ชาวอิเรียน จายา แสดงประชามติ ซึ่งรัฐบาลประสบผลสำเร็จเพราะชาวอิเรียน จายา แสดงประชามติและตกลงรวมดินแดนแห่งนี้เข้าเป็นจังหวัดที่ขึ้นกับของอินโดนีเซีย ตั้งแต่เดือนกันยายน ค.ศ. 1969 แต่อย่างไรก็ดี ก่อนหน้าที่จะมีการลงประชามตินั้นรัฐบาลใช้มาตรการที่รุนแรงและเข้มงวดในการปกครองดินแดนแห่งนี้ โดยการส่งชุดปฏิบัติการพิเศษเข้าไปเคลื่อนไหวทางด้านมวลชนอย่างลับ ๆ และต่อเนื่องด้วยการรณรงค์ในลักษณะข่มขู่ให้ชาวอิเรียน จายาตอบตกลงเข้าร่วมกับอินโดนีเซีย นอกจากนี้ยังใช้วิธีการที่รุนแรงโดยการสังหารผู้นำชาตินิยมปาปัว ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในคุกอีกด้วย

หลังจากความสำเร็จในการลงประชามติ รัฐบาลซูฮาร์โตก็เริ่มปฏิบัติการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวอิเรียน จายา โดยการนำอุตสาหกรรมเข้าไปแทนที่ เช่นเหมืองขนาดใหญ่และบริษัทตัดไม้ ด้วยการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากรัฐบาลท้องถิ่น และทหารส่งผลให้ชาวปาปัวดั้งเดิมในอิเรียน จายา ต้องละทิ้งดินแดนซึ่งเต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติของคน โดยการบีบบังคับจากรัฐบาลเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าที่จะได้รับจากบริษัทเหล่านั้น การกระทำดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิทางประเพณีและการทำลายสิ่งแวดล้อมด้วย ความตึงเครียดเริ่มทวีมากขึ้นเนื่องจากชาวอิเรียน จายา เริ่มรู้สึกว่าพวกเขาเสียผลประโยชน์และดินแดนถูกทำลาย รวมทั้งความแตกต่างทาง

⁴⁸ Asia 1991 Yearbook, Far Eastern Economic Review, p. 125.

วัฒนธรรมระหว่างชาวอินโดนีเซียที่อพยพเข้ามาอยู่รวมทั้งอินโดนีเซียกับประชาชนดั้งเดิมก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน

กลุ่มต่อต้านฝ่ายรัฐบาลของอิเรียน จายา มีทั้งกลุ่มที่ต่อต้านอย่างสันติและกลุ่มที่ใช้อาวุธ แต่ทั้งสองกลุ่มก็มีจุดหมายเดียวกันคือต้องการประกาศเอกราช กลุ่มที่มีอิทธิพลที่สุดคือ องค์การปาปัวอิสระ (Organisasi Papua Merdeka : Free Papua Organization - OPM) ซึ่งประกาศอย่างชัดเจนว่าจะต่อสู้กับรัฐบาลอย่างเต็มที่โดยติดอาวุธครบมือ สำหรับกลุ่มที่ต่อต้านอย่างสันติก็ใช้วิธีการประท้วง เกรจาทางการเมือง และใช้วิธีการทางการทูตเสนอต่อสหประชาชาติและองค์กรอื่น ๆ การประท้วงของกลุ่มนี้รวมถึงการชักธงของปาปัวขึ้นเสาและการร้องเพลงชาติเดิมด้วยอย่างไรก็ดี ทั้งสองกลุ่มแม้ว่าจะมีวิธีการที่แตกต่างกันแต่ก็สนับสนุนซึ่งกันและกันด้วย

เหตุการณ์รุนแรงที่ฝ่ายรัฐบาลเข้าปราบปรามเริ่มอย่างจริงจังในค.ศ. 1984 เมื่อชาวพื้นเมืองถูกสังหารหลายร้อยคนในระหว่างการต่อสู้ระหว่างผู้สนับสนุนการประกาศเอกราชกับกองทัพอินโดนีเซีย จากนั้นก็มีการสังหารชาวพื้นเมืองมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ชาวบ้านหลายหมื่นคนต้องอพยพลี้ภัยเข้าไปในประเทศปาปัวนิวกินี ส่งผลให้เกิดปัญหาชายแดนระหว่างอินโดนีเซียกับปาปัวนิวกินีจนถึงปัจจุบัน

นอกจากนี้ เมื่อมีการประท้วงจากชาวพื้นเมือง ทหารก็เข้าจับกุมและนำไปคุมขังทันที ไม่ว่าจะเป็พลเรือน พระ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักศึกษา หรือแม้แต่ผู้ที่ทหารสงสัยว่าจะสนับสนุนขบวนการเหล่านี้ ระหว่างที่ถูกคุมขังก็จะถูกทรมานและไม่เอาใจใส่ในเรื่องอาหารและยาอีกด้วย โดยเฉพาะตั้งแต่ต้นค.ศ. 1989 เป็นต้นมา ทหารได้เข้าจับกุมผู้ที่มีความเห็นตรงกันข้ามกับรัฐบาลหลายร้อยคน โดยให้เหตุผลว่าเพื่อความสงบเรียบร้อยทางการเมือง⁴⁹

ปัจจุบันสถานการณ์ในอิเรียน จายา ยังไม่สงบ และจัดเป็นดินแดนที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงดินแดนหนึ่งกล่าวคือประชาชนถูกจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง ถูกทำร้ายร่างกายโดยกองกำลังของรัฐบาล และนำไปสู่การต่อสู้ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น คราบเลือดที่ชาวอิเรียน จายา ยังไม่ได้รับเอกราช

⁴⁹ Indonesia : Stability and Unity, op. cit., pp. 215 - 216.

3. ทิมอร์ตะวันออก (East Timor)

ติมอร์ตะวันออกตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของหมู่เกาะอินโดนีเซีย ติมอร์ตะวันออกเป็นอาณานิคมของโปรตุเกสตั้งแต่ค.ศ. 1953 ในฐานะจังหวัดหนึ่งของโปรตุเกสภายใต้กฎหมายว่าด้วยดินแดนโพ้นทะเลของโปรตุเกส (Organic Law of Portuguese Overseas Territories) ภาษาที่ใช้เป็นภาษาราชการคือภาษาโปรตุเกส ขณะเดียวกันภาษาเตตุม (Tetum) ก็ใช้กันอย่างแพร่หลายในหมู่ชาวพื้นเมือง จำนวนประชากรก่อนที่จะถูกรัฐบาลอินโดนีเซียบุกยึดมีประมาณ 688,711 คน ประมาณร้อยละสามสิบของจำนวนประชากรนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก⁵⁰

ในค.ศ. 1974 โปรตุเกสโดยขบวนการกองกำลัง (Armed Forces Movement - MFA) เตรียมการที่จะให้อิสรภาพแก่ชาวพื้นเมืองตามมติของสหประชาชาติ โดยเสนอทางเลือกสามประการแก่ชาวพื้นเมือง ได้แก่ 1. จะยังคงร่วมกับโปรตุเกสต่อไป 2. เป็นเอกราชปกครองตนเอง และ 3. รวมเข้ากับอินโดนีเซีย จากข้อเสนอดังกล่าวส่งผลให้เกิดพรรคการเมืองขึ้นมาเป็นตัวแทนผลักดันข้อเสนอทั้งสามประการที่สำคัญก็คือ พรรคสหภาพประชาธิปไตยติมอร์ (Timorese Democratic Union - TDU) พรรคสมาคมแห่งประชาธิปไตยสังคมนิยมติมอร์ (Association of Timorese Social Democrats - ASDT) ซึ่งต่อมาได้กลายเป็น แนวร่วมปฏิวัติเพื่อเอกราชติมอร์ตะวันออก หรือ เฟรติลิน (Revolutionary Front of Independent East Timor - Fretilin) และพรรคสมาคมประชาธิปไตยนิยมติมอร์หรืออโปเดติ (Timorese Popular Democratic Association - Apodeti) ซึ่งพรรคหลังนี้ได้เป็นตัวแทนข้อเสนอที่จะเข้าร่วมกับอินโดนีเซียทำให้ประชาชนไม่นิยม และได้กลายเป็นแหล่งรวมผลประโยชน์ที่สำคัญสำหรับรัฐบาลอีกด้วย

พรรคเฟรติลินเป็นพรรคเดียวที่มีแนวคิดต้องการเป็นเอกราช ขณะที่รัฐบาลอินโดนีเซียประกาศว่าชาวติมอร์มีทางเลือกเพียงสองทางเท่านั้นคือ จะเข้าร่วมกับอินโดนีเซียหรือจะอยู่ภายใต้การปกครองของโปรตุเกสต่อไป แต่ในที่สุดพรรคเฟรติลิน ก็ได้ตัดสินใจประกาศเอกราชโดยการจัดตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์ตะวันออก (Democratic Republic of East Timor) เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน ค.ศ. 1975⁵¹ ขณะที่พรรคอโปเดติประกาศให้ติมอร์ตะวันออกเป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซียโดยมีรัฐบาลสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ความวุ่นวายจึงได้เริ่มขึ้นจนกระทั่งโปรตุเกสต้องเสนอให้สหประชาชาติเข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยแก้ไขปัญหานี้ในปลายเดือนพฤศจิกายน

⁵⁰ Carmel Budiardjo and Sori Liong Liem, *The War Against East Timor* (Bath : The Pitman Press, 1984), p. XV.

⁵¹ *Ibid.*, pp. 6 - 7.

อย่างไรก็ดี หลังจากที่เฟรติลินประกาศเอกราชได้แก่วัน ในวันที่ 7 ธันวาคม รัฐบาลอินโดนีเซียได้ส่งกองทัพบุกเข้าไปในติมอร์ตะวันออกและกวาดล้างฆ่าชาวพื้นเมืองที่ไม่ยอมรับอำนาจของอินโดนีเซียตลอดทั้งเดือน ส่งผลให้มีชาวพื้นเมืองถูกฆ่าตายประมาณ 60,000 คน ภายในเวลาเพียงเดือนเดียว⁵² และรัฐบาลยึดเมืองหลวงคือดิลีไว้ได้ รัฐบาลโปรตุเกสตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับอินโดนีเซียทันที ขณะที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติก็ประณามการกระทำของอินโดนีเซียอย่างรุนแรงและไม่ยอมรับการยึดครองของอินโดนีเซียในครั้งนี้ ในที่สุดในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1976 รัฐบาลอินโดนีเซียก็ประกาศผนวกติมอร์ตะวันออกเข้าเป็นจังหวัดที่ยึดเบ็ดเสร็จของสาธารณรัฐ ท่ามกลางการประณามและเรียกร้องให้อินโดนีเซียถอนทหารออกจากติมอร์ตะวันออกของประชาคมโลก แต่รัฐบาลอินโดนีเซียก็ไม่รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น

อันที่จริงแล้ว ความสำเร็จของรัฐบาลอินโดนีเซียในการบุกยึดติมอร์ตะวันออกนั้น มีการเตรียมการล่วงหน้าเป็นเวลาหลายปีแล้ว โดยใช้วิธีการปลุกกระแสชาตินิยมให้แก่ชาวพื้นเมืองที่นับถือศาสนาอิสลาม เพื่อสร้างความแตกแยกกับชาวพื้นเมืองที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก กองทัพอินโดนีเซียได้ให้ความช่วยเหลือแก่ฝ่ายอิสลามอย่างเต็มที่ทั้งในรูปของอาวุธ กำลังคน และเงินอุดหนุนอย่างลับ ๆ ในที่สุดเมื่อการแทรกซึมสร้างความแตกแยกเป็นผลสำเร็จ ส่งผลให้เกิดสงครามกลางเมืองขึ้น รัฐบาลอินโดนีเซียจึงใช้เหตุการณ์วุ่นวายนี้เป็นข้ออ้างเพื่อบุกเข้าไปในติมอร์ตะวันออกได้อย่างชอบธรรม

หลังจากอินโดนีเซียผนวกติมอร์ตะวันออกเป็นผลสำเร็จ พร้อม ๆ กับที่ระบบเศรษฐกิจและสาธารณูปโภคถูกทำลายเสียหายอย่างหนัก ชาวพื้นเมืองเสียชีวิตหลายพันคนเนื่องจากความอดอยาก นอกจากนี้ในช่วงสิบปีแรกของการปกครองโดยรัฐบาลซุฮาร์โต กองทัพอินโดนีเซียได้ใช้ความรุนแรงละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวพื้นเมืองไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการปกครองตนเองและ สิทธิทางการเมืองต่าง ๆ โดยการทรมาณ ฆ่าโดยไม่มีเหตุผล และมีชาวพื้นเมืองหายสาบสูญเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ชาวพื้นเมืองยังถูกจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวและสมาคม โดยการข่มขู่และทุบตีอย่างทารุณอีกด้วย ในช่วงระยะแรก ๆ คือปลาย ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นช่วงของการกวาดล้างนั้น ชาวพื้นเมืองถูกกองทัพอินโดนีเซียสังหารทั้งสิ้นประมาณ 200,000 คน ซึ่งเท่ากับหนึ่งในสามของจำนวนประชากรทั้งหมดเลยทีเดียว⁵³

⁵² ภูวคณ, ข้างแล้ว, หน้า 475.

⁵³ Budiardjo, carmel, op. cit., p. xvi.

รัฐบาลอินโดนีเซียได้จัดตั้งกองกำลังสำหรับควบคุมติมอร์ตะวันออกโดยเฉพาะ คือ กองกำลังปฏิบัติการ (Operasi Persatuan : Operation Unity) พร้อมอาวุธยุทโธปกรณ์ไม่ว่าจะเป็นเครื่องบินต่อสู้อากาศยาน เฮลิคอปเตอร์ รถถังและอาวุธครบมือ และนโยบายกวาดล้างอย่างรุนแรงโดยไม่มี การปรานีต่อกลุ่มกบฏเฟรติลิน

อนึ่ง นโยบายนี้ก็ได้เปลี่ยนแปลงในภายหลัง เนื่องจากถูกนานาชาติคัดค้านอย่างมาก แต่อย่างไรก็ดี สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากกองทัพรัฐบาลก็ยังคงมีอยู่ต่อไป อย่างเช่น เหตุการณ์ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1991 เมื่อทหารอินโดนีเซียได้ฆ่าชาวติมอร์ตะวันออกไปอย่างน้อย 100 คน ในระหว่างการประท้วงอย่างสงบ⁵⁴ และอีกครั้งหนึ่งในเดือนมกราคม ค.ศ. 1995 จากเหตุการณ์นี้ อินโดนีเซียถูกประณามอย่างรุนแรงทั้งในระดับระหว่างประเทศและจากกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศอื่น ได้แก่กลุ่มสิทธิมนุษยชน นักศึกษา และกลุ่มองค์กรเอกชนต่าง ๆ

แม้จะมีการเสนอจากสหประชาชาติให้มีการเจรจาแก้ไขปัญหา แต่รัฐบาลอินโดนีเซียก็ได้ปฏิเสธมาตลอด อย่างไรก็ดี จากแรงกดดันที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งมีผลเชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซียจึงยอมรับข้อเสนอของสหประชาชาติให้มีการเจรจากันระหว่างอินโดนีเซีย โปรตุเกส และเลขาธิการสหประชาชาติ โดยมีการประชุมครั้งแรกในวันที่ 3-5 มิถุนายน ค.ศ. 1995 ณ เมืองสตาดท์ชเลนนิง ประเทศออสเตรีย (Stadtschlaining , Austria) การเจรจาดังกล่าวครั้งนี้เรียกกันอย่างเป็นทางการว่าการสนทนาเรื่องติมอร์ตะวันออกของทุกฝ่าย (All - Inclusive Intra-East Timorese Dialogue - AETD)⁵⁵ มีผู้เข้าร่วมประชุมสามสิบคน ประกอบด้วยตัวแทนของติมอร์ตะวันออกที่พักอยู่ในต่างประเทศ มีนายรามอส ฮอร์ดาคเป็นหัวหน้า ผู้แทนฝ่ายอินโดนีเซีย และบิชอร์ป เบโลจากฝ่ายคาทอลิก หลังจากนั้นรัฐบาลอินโดนีเซียก็ได้ยินยอมให้มีการสนทนาลักษณะนี้อีก แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบที่ว่าห้ามหิบบกประเด็นเกี่ยวกับสถานะทางการเมืองในอนาคตของติมอร์ตะวันออกมาเจรจา และยินยอมให้มีการเจรจาเพื่อหามาตรการในการป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้การพบปะหารือกันอย่างเป็นทางการระหว่างอินโดนีเซียและโปรตุเกส ก็ได้รับการสนับสนุนจากสหประชาชาติ จนถึงปัจจุบันนี้มีการพบปะเจรจากันรวมแปดครั้งแล้ว

ปัญหาติมอร์ตะวันออกก็เช่นเดียวกับปัญหาในอิเรียน จายา ความขัดแย้งก็ยังไม่อาจยุติลงได้ หากจะมีก็เป็นเพียงชั่วคราวเท่านั้น เพราะฝ่ายชาวพื้นเมืองที่ต้องการเป็นเอกราชปกครองตนเอง

⁵⁴ Country Report on Human Rights Practices for 1992 (Washington : US Government Printing Office, 1993), p. 570.

⁵⁵ Asia 1996 Yearbook, op. cit., p. 139.

ยังคงทำการเรียกร้องอยู่ ขณะที่อินโดนีเซียก็ยึดครองและผนวกเป็นจังหวัดหนึ่ง พร้อมกับการใช้กำลังเข้าควบคุมและปราบปรามอย่างรุนแรง จนกลายเป็นปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ความขัดแย้งที่รุนแรงนั้นยากที่จะแก้ไข เนื่องจากชาวอินโดนีเซียและชาวติมอร์ตะวันออกมีความแตกต่างกันอย่างมากทั้งภาษา วัฒนธรรม และศาสนา

สถานการณ์ในอะเจห์ อีเรียนจาซา และติมอร์ตะวันออก เป็นความขัดแย้งที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงจากกองกำลังฝ่ายรัฐบาล และส่งผลสืบเนื่องต่อการพัฒนาระบบการเมืองของอินโดนีเซียด้วย

สรุป

แม้ว่าประชาคมโลกจะกดดันให้อินโดนีเซียปรับปรุงสถานการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศอย่างหนักไม่ว่าจะเป็นการประณามและการตัดความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ แต่ประธานาธิบดีซูฮาร์โตก็ยังคงเพิกเฉย และยังมีความเห็นว่าแต่ละประเทศมีสิทธิที่จะแก้ปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนของตนเอง การให้การรับประกันในเรื่องสิทธิเสรีภาพเช่นที่ประเทศตะวันตกทำนั้นไม่เพียงพอสำหรับประเทศกำลังพัฒนาอย่างอินโดนีเซีย รัฐบาลมีภาระที่จะต้องสร้างสังคมให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่งและเป็นธรรม ซึ่งนับว่าเป็นความจำเป็นเร่งด่วนมากกว่าการพัฒนาและปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะปัญหาในติมอร์ตะวันออก รัฐบาลอินโดนีเซียเห็นว่าเป็นปัญหาภายในประเทศ และไม่ต้องการให้ประเทศใดแม้แต่โปรตุเกสเจ้าอาณานิคมเก่าเข้ามาแทรกแซงการตัดสินใจ จะยินยอมก็แค่เพียงการเจรจาภายใต้กรอบของสหประชาชาติและภายใต้เงื่อนไขของอินโดนีเซียเองด้วย

ที่กล่าวกันว่าสิทธิเสรีภาพของประชาชนอินโดนีเซียถูกจำกัดนั้นรัฐบาลอินโดนีเซียอ้างว่าเป็นธรรมชาติของต่างประเทศเท่านั้น แต่สำหรับรัฐบาลอินโดนีเซียถือว่าการสร้างความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยการกำจัดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีทำที่ว่าจะทำลายความมั่นคงของชาติ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจต่อไปในอนาคต

อินโดนีเซียก็เช่นเดียวกับพม่า แม้นานาประเทศโดยเฉพาะกลุ่มสหภาพยุโรป และสหรัฐฯ จะประณามและวิพากษ์วิจารณ์หรือแม้แต่ใช้มาตรการทางเศรษฐกิจบีบบังคับให้รัฐบาลอินโดนีเซียปรับปรุงการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพียงใด รัฐบาลอินโดนีเซียก็ไม่ยอมทำตามเงื่อนไข ด้วยเหตุผลเดียวกับพม่า กล่าวคืออินโดนีเซียก็เคยตกอยู่ในการปกครองของต่างชาติคือเนเธอร์แลนด์เป็นเวลานานเช่นกัน จึงหลีกเลี่ยงทุกวิถีทางในการให้ต่างชาติเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในอีก นอกจากนี้

เหตุผลสำคัญประการหนึ่งก็คือประเทศที่ประณามอินโดนีเซีย ต่างก็มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับอินโดนีเซีย ในระดับที่สูง โดยเฉพาะเนเธอร์แลนด์ อังกฤษ และเยอรมนี รวมถึงสหรัฐฯ เช่นกัน ดังนั้น แม้รัฐบาลอินโดนีเซียจะไม่พยายามปรับปรุงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศ แต่ก็ไม่ได้ทำให้ตัวเลขทางการค้ากับกลุ่มประเทศเหล่านั้นลดลงจนถึงกับเสียผลประโยชน์มากมาย

สรุปปัญหาสิทธิมนุษยชนในพม่าและอินโดนีเซีย

เหตุผลประการสำคัญที่ยังคงเป็นที่ถกเถียงอยู่ในปัจจุบันนี้ก็คือ บรรทัดฐานสิทธิมนุษยชนของตะวันตก สามารถนำมาใช้กับเอเชียได้หรือไม่ ทั้งนี้ ความแตกต่างทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และสังคม ของทั้งสองภูมิภาค ย่อมส่งผลให้วิถีชีวิต และกระบวนการคิดแตกต่างกันด้วย เช่นขณะที่ประเทศตะวันตกส่วนใหญ่ลัทธิเสรีนิยมและกระบวนการประชาธิปไตยได้พัฒนามาเป็นเวลานานแล้ว ประชาชนโดยทั่วไปตระหนักถึงความสำคัญของเสรีภาพความเสมอภาคและกระบวนการประชาธิปไตยไม่เสื่อมคลาย การพัฒนาทางการเมืองและเศรษฐกิจประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งมีสถานะเป็นประเทศพัฒนาแล้วเป็นส่วนใหญ่ ขณะเดียวกันประเทศในเอเชียหลาย ๆ ประเทศ โดยเฉพาะพม่า และอินโดนีเซีย ต่างก็ตกเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตก อยู่ภายใต้การปกครองที่เมืองแม่กำหนดและเศรษฐกิจไม่ได้รับการพัฒนาให้อยู่ในระดับที่เจริญหรือช่วยเหลือตัวเองได้ อีกทั้งขณะที่ตกเป็นอาณานิคมนั้นก็มีความวุ่นวายจากกลุ่มที่พยายามเรียกร้องเอกราชหลายกลุ่ม ดังนั้น เมื่อประเทศเหล่านี้ได้รับเอกราชพร้อมกับสภาพบ้านเมืองที่มีความวุ่นวาย เศรษฐกิจอยู่ในสภาพตกต่ำอย่างมาก ปัญหาที่ผู้ปกครองใหม่เผชิญก็คือ

1. ปัญหาความมั่นคงทางการเมือง เพราะทางพม่าและอินโดนีเซียมีชนชาติหลายกลุ่มต่างก็ต้องการเอกราชและปกครองตนเอง ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณซึ่งก่อให้เกิดการล้มตายเป็นจำนวนมาก และฝ่ายรัฐบาลก็มีพฤติกรรมละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และชัดเจน
2. ความยากลำบากในการประนีประนอมระหว่างความมั่นคงทางการเมืองกับเรื่องสิทธิมนุษยชน อันเนื่องมาจากปัจจัยทางประวัติศาสตร์และวิสัยทัศน์ของผู้ปกครองของประเทศทั้งสอง
3. ปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนทางเศรษฐกิจหรืออาจเรียกว่าปัญหาด้านเศรษฐกิจการเมือง อันเกิดจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ทางด้านปัจจัยภายในก็มีหลายประการ เช่นประชาชนส่วนใหญ่ยังยากจน แม้จะมีทรัพยากรธรรมชาติมหาศาล แต่ไม่มีเทคโนโลยีที่จะบุกค้นมาใช้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ผู้ปกครองขาดวิสัยทัศน์ทางเศรษฐกิจเพื่อส่วนรวมและเต็มไปด้วยคอร์รัปชัน ส่วนปัจจัยภายนอก ที่สำคัญคือ อิทธิพลของ

ลัทธิทุนนิยมระหว่างประเทศที่เข้ามาครอบงำหรือร่วมมือกับชนชั้นผู้ปกครอง เพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มหาศาล และแรงงานราคาถูก สร้างผลกำไรอย่างมหาศาลให้กับภาคเอกชนต่างประเทศ และชนชั้นผู้ปกครองของประเทศทั้งสอง ส่วนประชาชนทั่วไปยังคงยากจนเหมือนเดิมหรือยิ่งกว่าเดิม การเชื่อมโยงประสานกันระหว่างทุนนิยมระหว่างประเทศกับชนชั้นผู้ปกครองที่มีอำนาจทางการเมืองของประเทศทั้งสองได้สร้างผลกระทบในทางที่เลวร้ายต่อสิทธิมนุษยชนในประเทศทั้งสองอย่างต่อเนื่อง

ผู้ปกครองประเทศขณะนั้นจึงไม่อาจให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่หรืออาจจะไม่ให้เลย เพราะสภาพบ้านเมืองในขณะนั้นจำเป็นต้องใช้วิธีการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายและแรงกดดัน เพื่อสร้างเสถียรภาพของประเทศให้มั่นคงเสียก่อน จากนั้นผู้ปกครองอาจจะค่อยๆ ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ดีระหว่างที่กำลังสร้างชาตินั้น ก็อาจจะมียุทธศาสตร์ต่างๆ ที่ต้องการประชาธิปไตยอย่างทันที จึงทำการต่อต้านรัฐบาลและก่อความวุ่นวาย รัฐบาลจึงต้องใช้การปราบปรามที่รุนแรงดังเช่นในพม่าและอินโดนีเซีย เมื่อรัฐบาลปราบปรามก็ยังมีกลุ่มต่อต้านมากขึ้นเรื่อย ๆ สภาพการเมืองภายในจึงยังไม่มีเสถียรภาพ ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าถ้าพม่าและอินโดนีเซียยอมทำตามเงื่อนไขของประเทศตะวันตก ในการที่จะให้ปรับปรุงการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยนั้น จะส่งผลให้ประเทศทั้งสองมีเสถียรภาพเร็วขึ้นหรือจะนำไปสู่ความขัดแย้งวุ่นวายจนกระทั่งต้องกลับไปเริ่มต้นสร้างชาติกันใหม่อีกครั้ง และถ้าเป็นเช่นนั้นประเทศตะวันตกที่บีบบังคับให้อาบรรทัดฐานสิทธิมนุษยชนของตนไปใช้นั้น จะรับผิดชอบอย่างไร